

ВІСНИК

V I S N Y K

THE HERALD

супільно-політичний місячник

РІК XXXI, Ч. 7-8
YEAR XXXI № 7-8

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1978
JULY-AUGUST — 1978

ЦІНА 0.80 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.80

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

Закон про Тиждень Поневолених Націй — Редакційна	1
Українська Громадська Група — документ з України	2
Меморандум ПАБНА — До 35-ліття АБН	6
Борис Потапенко — Боротьба за людські права	8
Л. Рихтицький — На тему „ОУНівських звернень”	9
Большевицький злочин у Вінниці	11
Д-р Михайло Куншнір — Катастрофізм	12
Андрій Легіт — Валентинові Морозу (вірш)	13
СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ	
Оксана Керч — Ще про „Голокаст”	14
Загальні Збори ОЖ ОЧСУ і 5 Відділу ООЧСУ	16
Ольга Лубська — „Були у матері сини” (вірш)	16
Загальні Збори 2 Відділу, 21 Відділу ООЧСУ	17
Антін Верба — Вклад українців	19
НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА	
30-річчя „Гомону” й „Орлика” (надіслане з Англії)	22
Іван Левадний — Поет українського моря (закінчення)	23
В. Гаврилюк — Очі в житах (вірш)	25
Д-р Микола М. Аркас — У Богданівському великому саду	26
Панько Незабудько — Посідухи в діяспорі (фейлетон)	27
Великодня Писанка ООЧСУ, 1977 (закінчення)	28

ВІСНИК

ЗАКОН ПРО ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Наближається 20-ліття з часу проголошення Тижня Поневоленних Націй, на базі одностайного рішення Конгресу за президента ген. Двайта Айзенгавера. У тому публічному Законі ч. 86-90 сказано, що Америка офіційно ангажується в змагання „за свободу і незалежність” поневоленних народів, які перебувають і терплять „від імперіялістичної політики комуністичної Росії”.

Як американський вільний нарід, так і поневолені народи, в тому й український, можуть бути гордими, що такий Закон винесено в ЗСА за президентури ген. Д. Айзенгавера — переможця над гітлерівськими імперіялістичними полчищами.

Але залишився інший гітлеризм — червоний. Залишилися так зв. совєтські республіки, до яких долучилися по Другій світовій війні нові країни — сателіти комуністичної Росії. В самому СРСР понад 120 мільйонів людей не мають нічого спільного з росіянами-москалями, мають свої території, свої історичні підстави, багато з них мали власні незалежні держави. Україна, Білорусь, Естонія, Латвія, Литва, Грузія, Азербайджан, Вірменія і т. д., щоб не перелічувати всіх поневоленних народів, — перебувають під московсько-большевицького диктатурою, а до них Москва силою зброї долучила ще й країни-сателіти в Східній і Центральній Європі. Не треба бути політиком, щоб розуміти, що всі ті народи з тугою і надією дивляться на вільну і вільнолюбну та могутню Америку з її статусом Свободи і принципами народоправства, що всі ті народи — природні союзники Вашингтону.

Це врешті-решт збагнув Конгрес. Ще в липні 1955 р. Президія Антибольшевицького Б'юро Народів вислала з Мюнхену до президента Д. Айзенгавера листа, в яким читаємо:

... Немає сумніву, що вільний світ може знайти в сотнях мільйонів людей, належних до пригноблених народів за залізною заслоною, — союзників для надання дії принципам поступу і свободи... Для вільних націй доти не буде безпеки у світі, доки сотні мільйонів страждають під тиранією”...

Автори листа закликали ЗСА активно підтримати змагання поневоленних народів за свободу й незалежність, підтримати національні революційні сили, змусити Москву відтягтись до своїх етнічних російських (московських) кордонів. Як цей лист, що його підписали д-р Ф. Дюрчанський (Словачина), Й. Гітіс (Литва), Ярослав Стецько (Україна, голова ЦК АБН) та представники ін. поневоленних народів, так і відповідні листи до членів Кон-

гресу з рамени УККА, під керівництвом д-ра Л. Добрянського у Вашингтоні, відповідні меморандуми і звернення до окремих членів Конгресу від різних Організацій Українського Визвольного Фронту та ін. патріотичних українських установ у Америці, — мали позитивний вплив на політичне мислення американських законодавців.

Однак, вже через кілька років після проголошення Тижня Поневоленних Націй, без огляду на те, що багато губернаторів і посадників великих міст далі цей Тиждень проголошували й проголошують, — сам Уряд почав зменшувати увагу до власного рішення. Дедалі то менше уваги надавали Законі ч. 86-90 президенти Джансон і Ніксон, а минулого року заледве спромігся в останню хвилину проголосити Тиждень Поневоленних Націй президент Картер. І то в той час, коли не лише в Америці, а вже і в Канаді, в Англії, в Австралії й кількох ін. країнах українці на спілку з репрезентантами ін. поневоленних народів відзначають Тиждень Поневоленних Націй мітингами, маршами, протестами, закликами до урядів країн поселень.

Державний секретар Г. Кіссінджер у серпні 1968 року, в перше 10-річчя Закону, дійшов до того, що заборонив розвідці збирати матеріали в сателітних комуністичних країнах Сх. Європи, щоб, мовляв, не потурбувати переговорів, які тоді провадилися між Вашингтоном і Москвою... (Див. стор. 160, праця Б. Бейлі „Каптів Нейшенс”, Чикаго, 1969).

Безліч переданих за кордон документів стверджують, що в Україні й ін. поневоленних країнах триває боротьба поневоленних проти московсько-большевицького імперіялізму. Тисячі патріотів з середовищ різних народів перебувають за ґратами. І, навіть вийшовши з-за ґрат, як інж. Калиниченко з Дніпропетровщини, не кидають своїх справедливих змагань, зрікаються совєтсько-імперського підданства-громадянства та кричать на весь світ: „Не хочу бути громадянином держави, яка поставила собі за мету вбивство націй!” Робітник Л. Запорожець із Києва заявив ще відвертіше: „Хай не надіється Росія, що вона буде вічно топтати гідність народів!”

Такі та багато подібних голосів — оборонців справедливості, — це голоси армії Поневоленних Націй, для яких незрозуміла поведінка Вашингтону з накиненим йому Москвою так зв. детантом, з накиненим Москвою одностороннім так зв. культурним обміном тощо. Не лише Поневолені Нації, а й вільні західні держави, союзники ЗСА, вимагають від Бі-

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ГРУПА СПРИЯННЯ ВИКОНАННЮ ГЕЛЬСІНСЬКИХ УГОД

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ, Ч. 1, 1978 р.

Олесь Бердник — Київ, вул. Лихачова 8, кв.16
Віталій Калиниченко — Дніпропетровська обл.,
м. Васильків, вул. Щорса 2

Іван Кандиба — Львівська обл., с. Пустомити,
вул. Шевченка, 302

Оксана Мешко — Київ-86, вул. Верболюзна, 16
Василь Стрільців — Івано-Франківська обл., м.
Долина

Ніна Строката — Калузька обл., м. Таруса

В С Т У П

Минуло дещо більше року з того часу, як на початку листопада 1976 року зібрався наш авторський колектив, який вибрав собі назву Українська Громадська Група Сприяння Виконанню Гельсінських Угод в ССРСР. Усі ми одноголосно дійшли до висновку, що, вказуючи відверто і прямо Советському урядові та світовій громадськості на правопорушення в рідній країні, Група внесе помітний вклад у справу миру, безпеки і співпраці між народами. Всі наші звернення, листи й меморандуми базувалися на передумовах Права й Конституційних гарантій.

Органи державної безпеки вирішили інакше. Нашу Групу охрестили антисовєтською організацією, понад половину її членів репресували, а всі інші були піддані різним формам позасудового переслідування.

лого Дому виразної політичної лінії, гідної постави супроти ворога людства під назвою комунізм.

Життя приведе до свого. Вже був змушений президент Картер недавно заявити імперіалістичній Москві (у зв'язку з її прониканням у Африці): „Або співіснування — або конфронтація"! Вже члени американської амбасад у Москві приїздять додому півхворими людьми через стале бомбардування їх та членів їхніх родин різними променями з метою московського шпигунства. Вже американські журналісти на власні очі бачуть, що таке московська свобода і право, коли в них забирають фільми, виривають апарати, коли їх не допускають на „відкриті" суди Нескорених...

Поволі Америка починає розплющувати очі на правду. А та правда триває занадто довго, щоб її не бачити. І та правда — проста і ясна: нехай проголошений державний Закон про Поневолені Нації стане дійсно обов'язковим законом у Америці, для кожного Президента і для кожного Уряду. Цього вимагає світовий уклад сил, цього вимагають не лише поневолені народи, а й саме добро Американської Республіки.

В цих умовах жорстокого, беззаконного терору і психологічного натиску ми вважаємо необхідним продовжувати боротьбу за права людини й нації, за гідність громадянина, за гарантію свободного мислення й діяння, відповідно до найкращих ідеалів людства, висловлених у Загальній Деклярації Прав Людини.

В 1978 році ми починаємо випускати Інформаційний Бюлетень, у якому будемо повідомляти про факти порушення прав людини в нашій республіці. Ми надіємося, що наша діяльність, сперта на віру у Право, принесе добрі плоди, якщо не тепер, то в майбутньому.

I

В листопаді 1977 року керівника Української Групи „Гельсінки", засудженого Донецьким обласним судом 1-го червня 1977 року на 12 років позбавлення волі, привезли до Київської в'язниці КГБ. Йому запропонували засудити діяльність Групи й написати покаєння, але М. Руденко відмовився це зробити. Тоді його вислали в Мордовські табори для відбуття в них покарання (Мордовська АССР, ст. Потьма, п/о Лесной, учр. ЖХ-385 (19-3)).

В Мордовію, до табору особливого режиму, скерований і другий член Групи — Олексій Тихий, засуджений на 15 років позбавлення волі (ст. Потьма, ЖХ-385 (1-6)).

У грудні 1977 року Микола Руденко проголосив триденну голодівку, протестуючи проти вилучення у нього написаних у в'язниці віршів.

II

12-го грудня 1977 року в м. Чернігові (вул. Рокозовського 41 "б", кв. 1) був заарештований ще один член групи „Гельсінки" — адвокат Левко Лук'яненко, людина виключно трагічної долі.

В 1961 році молодого й успішного юриста, члена КПСС з 8-літнім стажем засудили на розстріл за написання теоретичного трактату: Проект (програми) „Української Робітничо-Селянської Спілки" (УРСС). Цей проект написаний на основі конституційного права Української республіки на добровільний вихід із Союзу ССР, стаття 14(1).

Згідно із проектом Україна лишалася соціалістичною й розвивалася на основі марксистсько-ленінської ідеології, з націоналізованою промисловістю, але з допуском приватної ініціативи у сферах обслуговування, кустарного виробництва і промислів. Що ж торкається сільського господарства, то припускалося сполучення кооперативних об'єднань хліборобів тільки на добровільній основі із самостійними одноосібними господарствами.

Цей проект по своїй суті є прообразом нової течії, названої ерокомунізмом.

Як передбачав проєкт, соціальні, економічні й політичні перетворення могли здійснюватися лише мирним демократичним шляхом, а вихід України — на підставі референдуму.

Семиособова група юристів і партійних робітників була заарештована, як тільки вона приступила до обговорення проєкту між собою.

В червні 1967 року закритий суд засудив І. Кандибу на 15 років таборів, Віруна на 11 років, а решту (О. Лібовича, І. Кіпиша, І. Боровницького та В. Луцьківа) — на 10 років. Верховний Суд УРСР порядком касації змінив міру покарання Боровницькому й Кіпишу на 7 років, а смертну кару Лук'яненкові — на 15 років таборів примусової праці.

Л. Лук'яненко 2 місяці й 6 днів перебував у камері смертників у наручниках, а 4 з половиною роки — у Володимирській тюрмі.

Кінець терміну покарання не приніс йому свободи. На протязі майже двох років — до нового арешту — він жив у Чернігові під приселюдним наглядом міліції, який супроводжувався таємним наглядом і цькуванням із боку КГБ.

Його обвинуватили в антисоветській діяльності. Обвинувачувальними документами стали в першу чергу всі папери Української Групи, підписані Лук'яненком, особисте листування і його публіцистичні статті, які не друкувалися в советській пресі й, на жаль, не популяризувалися самвидавом.

Талантовитий і чутливий журналіст — він лишився невідомим демократичній советській публіці. Йому інкримінуються, зокрема, слідуєчі авторські статті:

1) Автобіографічний нарис „Рік свободи”.

2) Стаття „Зупиніть кривосуддя” — адресована до редакції українського журналу „Народня творчість та етнографія” й захищаюча безпрецедентно засудженого художника-інтарсиста Петра Рубана.

3) Відкритий лист до професора Рубіна, який недавно виїхав із Советського Союзу в Ізраїль.

В Левка Лук'яненка був не обшук, а грабіж — забрали все до останньої рукописно-друкованої стрічки, разом із друкарською машинкою, а також цілковито особисту переписку (листування), яке вже раніше підлягало цензурі й перлюстрації, та частину фотографій. Його дружина Надія й він не втекли від принизливого особистого обшуку.

По „справі” Левка Лук'яненка (ч.39) 12-го грудня 1977 р. було проведено 8 обшуків: у брата Лук'яненка Олександра в м. Чернігові, в його сестри в Городнянському районі (Чернігівська область), у його батьків у селі Хрипівка вищезгаданого району, в Раїси Руденко, а також у членів Групи — Івана Кандиби, Віталія Калиниченка, Олеса Бердника й Петра Вінса. Всі обшуки відбувалися з порушенням ст. 186 КПК УРСР, тобто забиралися не „документи і предмети, що мають значення до справи” — як це проголошує закон, а особисте листування, записні книжки з адресами, копії Загальної Деклярації Прав Людини (в Кандиби), ру-

кописи літературнохудожніх творів і друкарську машинку в письменника О. Бердника, книжки релігійного змісту закордонних видавництва у домі П. Вінса.

23-го січня був проведений обшук в помешканні Стефи Гулик, як живе у Львові.

Після арешту Лук'яненка, його дружину Надію Никонівну багатократно викликали в КГБ. Слідчі Полунін і Санько закидали їй, що вона допомагала Лук'яненкові вести його антисоветську діяльність, виявляючи гостинність до друзів, які її чоловіка в цю діяльність втягли. Їй сказали: „Тепер ми його впечемо. Він одержить усі 15 років”.

III

8-го лютого (1978) був арештований член Української Групи „Гельсінки” — Петро Вінс. Його обвинуватили за ст. 216 КК УРСР.

За два місяці до цього, 8-го грудня, П. Вінса затримали міліціонери на залізничній станції м. Києва, коли він збирався їхати до Москви, побили його й піддали адміністративному арештові на 15 діб за „непокору міліції”. Її представники сказали матері Вінса, що вони били його за те, що він відмовився добровільно піддатися обшукові. Його відмова й вимога показати зарядження на обшук власне й були кваліфіковані як непокора.

П. Вінс проголосив голодівку й тому не вийшов на роботу. За це термін арешту йому збільшили ще на 15 діб. Пізніше прокурор визнав незаконність других 15-ти діб і відмінив цю постанову... за 2 дні до того, як вони скінчилися. Вінс голодував у міліційній камері на протязі 28-ми діб.

Арешт 8-го лютого мав місце на вулиці, але його родина про це не була повідомлена. На слідуєчий день мати Вінса розшукала його в районній міліції, куди він був приведений на допит. Вінс встиг крикнути, що його обвинувачують у „дармоїстві”.

Петрові Вінсу 23 роки. Він син відомого керівника баптистів Георгія Вінса, засудженого в 1974 році на 5-літнє ув'язнення. Влада не дозволяла Петру Вінсові ні вчитися у вищій школі, ані влаштува-

„ДЕТАНТ” ПО-МОСКОВСЬКОМУ

У той час, коли уряди західних держав намагаються підтримувати штучне дихання детантському трупові, генсек Брежнєв заявив на з'їзді комсомолу в Москві (25.4.1978 р.) про Анголу, Мозамбик, Етіопію:

„Факти свідчать, що народи молодих держав з тим більшим успіхом обзроняють і відстоюють свою незалежність..., чим міцніша їхня дружба з країнами соціалістичного світу, підтримку якого вони дістануть у своїй справедливій справі... Коли хтось думає, що з допомогою наклепницьких вигадок і погроз можна збити СРСР з цього курсу, то той глибоко помиляється”.

тися на прийнятту працю, він був змушений час від часу найматися на некваліфіковану роботу, непосильну при його стані здоров'я (в юності він переніс стертацію — резекцію шлунку). Тепер штучно створене „дармоїдство” загрожує йому річним засланням до табору.

IV

9-го лютого по „справі” Л. Лук'яненка черговому штурму-обшукові підлягла членка Групи Оксана Мешко. Як і рік тому, до її будинку кагебівці ввійшли самовільно, відчинивши двері по-зłodійському, ключами відібраними у працюючого квартиранта (на квартиру його привезли в кагебівській машині з ціллю, як сказав начальник цеху, де цей квартирант працював, „виконати доручення КГБ... Боятися не треба”). Поки один кагебівець відчиняв двері, восьмеро його співпрацівників, причаївшись, чекали в підвортттю сусіднього будинку. Зарядження на обшук не було показане, після штучного нагнічення страху й розгубленості. Обшук робило 9 осіб протягом понад 19-ти годин. Капітан Притайко й підполковник Ганчук, коли Оксана Мешко не хотіла віддати одержаного нею особистого листа від І. Кандиби (у ньому він писав про всі перипетії незаконно встановленого адміністративного нагляду над ним), схопили її один за праву руку, а другий за ліву, й болісно стискали зап'ястки доти, доки вени на руках набрякли й посиніли. Тоді лист випав із рук... (Оксані Мешко — 73 роки).

Кагебівці забирали особисті листи, бльокноти з адресами, різні замітки для особистого користування, які не мали ніякого відношення до „справи” Лук'яненка, в тому числі і списки Міжнародних Конвенцій про громадянські й політичні, про економічні, соціальні й культурні права, підписаних совєтським урядом і підтверджених у 1975 році в Гельсінках.

Підполковник Ганчук відклав для вилучення з метою „простудіювання” й особисті документи її сина, в'язня Пермських таборів, О. Сергієнка, і лише прихід Бердника допоміг їх відстояти — документи віддали.

На виклики в КГБ за повістками О. Мешко не пішла, тому 14-го лютого її „приводом”, з участю міліції і „медичних робітників”, доставили до Київського КГБ.

Слідчий Санько допитував її на протязі 4-ох годин по справі Лук'яненка, але Мешко відмовилася відповідати на його питання, як суперечні. В кінці допиту підполковник Ганчук, показавши їй підбір документів, забраних у неї під час декількох обшуків, які почалися в 1972 році, оголосив Мешко „попередження” про кримінальну відповідальність. Вона відмовилася підписати протокол цього „попередження” й заперечувала кваліфікацію документів як „антисовєтських”.

О. Мешко заявила слідчому про свою вимогу закрити технічно устатковану базу стеження за її будинком, зроблену в сусідньому порожньому домі й функціонуючу вже понад рік без усяких законних підстав на це. У відповідь була мовчанка.

На протязі останнього року, як також у груднісічні, знайомих Мешко допитували про неї саму і про її сина Олександра Сергієнка. Деяким із допитуваних погрожували, що коли вони приходитимуть до О. Мешко й будуть підтримувати з нею знайомство, то їх посадять, іншим обіцяли „звільнення” від праці за спеціальністю й т. д.

Олесь Бердник, який прийшов до будинку Мешко під час обшуку, також був підданий особистому обшукові. У нього забрали вірші, а потім відвезли додому (він зі своєю родиною проживав зараз у квартирі Руденка), яку не обминули обшуки також.

V

Член Української Групи „Гельсінки”, колишній політв'язень Іван Олексійович Кандиба (відбув 15-річне ув'язнення по одній справі з Лук'яненком) останнім часом потрапив під нові утиски.

23-го жовтня 1977 року І. Кандибу затримав на вулиці у Львові начальник КГБ села Пустомити і привіз його до обласної прокуратури. З ним розмовляли заступник прокурора області по наглядові за слідством в органах КГБ Руденка (брата генерального прокурора) й начальника Львівського Управління КГБ, генерал Полудень. Кандибі докоряли за ведення „неправильного” укладу життя, поставили йому як провину подорожі до Москви, Києва, Таруси й Чернігова. Прокурор запропонував йому публічно (у пресі й телевізії) зректися своїх поглядів і засудити діяльність — власну і своїх товаришів (тобто Групи „Гельсінки”). За це йому був обіцяний дозвіл жити у Львові (Кандиба прописаний у селі Пустомити, де на протязі року, до травня 1977 року перебував під наглядом) і працювати за фахом (Кандиба — юрист, він закінчив університет). Кандиба відмовився, за що прокурор назвав його „не совєтською людиною”, виродком, ворогом і показав йому заздалегідь приготовану постанову про адміністративний нагляд над ним впродовж півроку. Прямо із прокуратури, не дозволивши заїхати до родини за особистими речами, Кандибу відвезли до Пустомит. Тут 28-го вересня його відвідав генерал Полудень, який повністю добивався від нього „покаяння” й обіцянок змінити свою поведінку.

Кандиба насилу знайшов собі житло — приватну квартиру за 30 карбованців у місяць, і роботу кошегара з місячною платнею 70 карбованців. На протязі часу, коли він шукав працю, всюди зустрічався з відмовами, а міліція неодноразово погрожувала йому кримінальним переслідуванням за „дармоїдство”.

Мотиви установлення адміністративного нагляду:

1) Ухилявся від влаштування на працю.

- 2) Не жив на місці прописки.
- 3) Роз'їжджав по містах Советського Союзу.

Не дивлячись на незаконність, а по першому пункту навіть фальшивість цих обвинувачень, Кандиби не вдалося домогтися відміни згаданої постанови. Його заяви, в яких містилися кваліфіковані юридичні спростовання мотивів адміністративного нагляду, поверталися до районного прокурора, від імені якого й була винесена постанова.

12-го грудня, коли був арештований Л. Лук'яненко, в Кандиби провели обшук, у висліді якого забрали рукописну копію Загальної Деклярації Прав Людини (такі копії у нього відбирали при обшуках і раніше, зокрема, в таборі).

2-го січня Кандибу викликали до Львівського ОВІР-у. Тут його розпитували, чи є у нього рідня за кордоном і чи просив він когонебудь прислати йому виклик, запропонували йому дати письмове пояснення цих питань, але Кандиба відмовився виконати це не основане на законі домагання. Він сказав, що коли б на його адресу прийшов такий виклик, то влада була в зобов'язана доручити його без подібного роду пояснень.

Згідно із практикою, яка заіснувала в Україні, висловлюючи намір їх авторів емігрувати, часто стають підставою для різномірних переслідувань, включно з арештами й заборотами до психіатричних лікарень.

6-го лютого членці Групи Ніні Строкатій продовжили ще на півроку адміністративний нагляд, і вона, після відбуття 4-річного ув'язнення в таборі, живе під наглядом уже 2 роки.

VI

В жовтні 1977 року до Групи вступили Віталій Калиниченко й Василь Стрільців.

Віталій Калиниченко відбув 10-річне ув'язнення (1966-1976) за спробу втечі закордон, кваліфіковану як „зрада батьківщини". Після звільнення живе в м. Василькові, Дніпропетровської області під наглядом міліції і працює інженером.

Після відмови ОВІР-у оформити йому документи на виїзд (у нього є виклик) Калиниченко відмовився від советського громадянства й вислав до Верховного Совету УССР свій паспорт, військовий квиток та диплом.

Василь Стрільців — колишній політв'язень берізьських таборів — був засуджений на 10 років позбавлення волі, коли йому ледве минуло 15 літ. Після реабілітації (в епоху „відлиги") скінчив Чернівецький університет і дістав посаду викладача англійської мови в середній школі. Останнім часом його піддали позасудовим переслідуванням, а написані ним до кількадесяти установ республіки й Союзу скарги лишилися без позитивних відповідей. В. Стрільців проголосив страйк і в серпні 1977 року подав заяву про виїзд до Великобританії.

Страйк проголосив також інженер із м. Долини Іван Сичко, якого незаконно перевели на неквалі-

фіковану працю, при чому подав заяву урядові про свою відмову від громадянства і про бажання емігрувати з ССРСР. Такого ж роду заяву подав його син — Василь Сичко, виключений із Київського університету (факультет журналістики) з ідеологічних мотивів.

VII

3-го лютого в м. Києві районний народний суд засудив на 3-річне ув'язнення музику й композитора Вадима Смогителя. Він засуджений за статтею 206 ч.2 (злісне хуліганство). Суд, проголошений відкритим, охороняла міліція й агенти КГБ. На судову залу були допущені тільки мати й дядько, а його знайомих і друзів безцеремонно виштовхали: всі місця в маленькій залі зайняла „спеціальна публіка". Судова розправа пройшла без юридичного захисту, але у присутності призначеного адвоката, який заявив, що він не обзнайомився із справою. Самому Смогителю не дали змоги захищатися, його переривав суддя: „... припиніть, ви говорите не по суті".

Одинокий свідок із перехожих (решта була складена із дружинників і міліціонерів) бійки, в якій обвинувачувався Смогитель, не бачив, він тільки свідчив, що, будучи приведений до міліції разом з усіми, „запримітив у потерпілого на колінах подряпину", а в міліційному протоколі це кваліфікувалося як „легке тілесне ушкодження".

Випадок хуліганства був інсценізований 13-го грудня 1977 року, на вулиці, в темряві, на протязі двох хвилин: якийсь чоловік раптом упав йому під ноги, й тут же Смогителя вштовхнули до стоячої поруч міліційної автомашини.

На знак протесту проти фальсифікованого обвинувачення, В. Смогитель проголосив голодівку і тримав її до дня судової розправи, тобто майже два місяці.

Після арешту в помешканні Смогителя був зроблений обшук, жертвами якого впали книжки й авторські магнетозаписи арештованого музики.

ВІДВЕРТО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ КОЛОНІЯЛІЗМ

Так зв. нова конституція УССР, запропонована на Верховному Советі УССР в окупованому Києві 20 квітня 1978 р., вже не користується терміном „український народ", лише: „Діючи від імені Народу Української ССР"...

Формально там сказано про право на вихід із ССРСР, але все так обставлено, щоб не порушити „Єдиної Союзної Держави", як названо ССРСР — московсько-большевицьку новочасну імперію.

Навіть незрячому стане видно, яка з України в ХХ столітті під московським караулом „державна", коли в статті тієї нової так зв. конституції йому прочитають: „Державний бюджет УССР є складовою частиною єдиного державного бюджету ССРСР".

„Бійку” попередила телефонна розмова 2-го грудня з Канадою, в якій Смогитель просив свого знайомого допомогти йому емігрувати. А ще раніше, у серпні, він післав до Верховного Совету УССР заяву із проханням дозволу на виїзд із Советського Союзу для закінчення музичної освіти і праці за покликанням.

Вадим Смогитель, народжений у 1939 році, талановитий і самобутній музикант, організував національний ансамбль та університетський хор „Жайворонок”, який здобув популярність серед студентської молоді. Твори цього музиканта записувалися для радіо, він готував документальний фільм про співачку хору Верьовки, але всі ці успішні почини переривали тасмні сигнали. Його положення безнадійно погіршилося після репресій, які звалилися на українську інтелігенцію в 1972 році (з деякими заарештованими він був близько знайомий) — отож усі ці обставини власне і привели Вадима Смогителя до рішення про еміграцію.

VIII

Василь Барладяну, засуджений 29-го червня 1977 року в Одесі за статтею 187-1 КК УССР („Розповсюдження свідомо неправдивих вигадок про совєтський суспільний і державний устрій”) перебуває тепер у таборі в селі Рафалівці, Рівенської області. Після побиття, яке наступило під час голодівки у слідчій в'язниці (за відмову від приймання їжі, що була черговою), стан його здоров'я стало погіршуватися. В таборі його скерували на тяжку роботу до кар'єру й тільки в кінці листопада, після багатократних скарг його дружини, Барладяну був скерований до лікарні у Львові. Через 10 днів його привезли поновно до табору з висновком, що із причини високого тиску його не можна використовувати на тяжких роботах. Барладяну перевели на збивання скринь. Однак сам болотистий клімат Полісся згубно діє на нього, страждаючого, крім інших недуг, туберкульозом. А в переведенні до іншого табору йому відмовляють.

Євгена Сверстюка, який карасться в Пермському таборі ч. 35 (ВС-389) позбавили права одержувати пакунки в біжучому році.

В січні 1978 року Іван Світличний (36-ий Пермський табір) захворів на інфекційну жовтяницю, але до лікарні його скерували зі значним опізненням. У лютому в таборі була проголошена карантена.

IX

У грудні-січні в Україні були проведені обшуки по справі крадіжки, зробленої, за твердженням слідчих органів, Іваном Диким. Обшукам підлягли: 12-го грудня мати політв'язня Зоряна Попадюка Любомира Попадюк (у Львові) і його бабуня Софія Копистинська в Самборі й Олена Антонів у Львові; 5-го січня Богдан Сорока (син загиблого в таборі Михайла Сороки) у Львові і дружина політв'язня Василя Лісового Віра Лісова в Києві. Деякі з них з Іваном Диким узагалі не були знайомі.

Група не знає докладно, чи І. Дикий причетний до крадіжки, але їй достовірно відомо, що всі ті особи, яких обшукували, не могли мати до неї ніякого відношення. Мета обшуків — це пошуки грошових засобів, використовуваних для надання допомоги політв'язням і їхнім родинам.

Відомо також, що Іван Дикий, повернувшись кілька років тому на батьківщину після відбуття п'ятирічних таборів і дворічного заслання, на які він був засуджений за статтею 62 КК УССР („анти-совєтська пропаганда й агітація”¹⁾), бо, мовляв, займався писанням анонімних листів і скеровував їх до державних органів, не міг одержати дозволу жити разом зі своєю родиною (він має двоє дітей) в одному із сіл Західної України, не мав постійної прописки і праці та безперервно переслідувався міліцією.

¹⁾ В новій Конституції УССР стаття 69.

ДО 35-ЛІТТЯ АБН

З документів

МЕМОРАНДУМ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРИЯТЕЛІВ АБН (ПАБНА)

Панові Двайтові Д. Айзенгауєрові,
Президентові З'єднаних Стейтів,
Білий Дім,
Вашінгтон, дистрикт Колумбія.

Дорогий Пане Президенте!

З приводу Вашого виїзду до Женевської конференції чотирьох великопотуг, Американські Приятелі Антибольшевицького Б'юро Народів бажають Вам усього успіху у Вашій місії і хочуть привер-

нути Вашу увагу до проблем представлених нашою групою націй, країни яких були аж до цього часу поневолені, як це трапилось і триває із іншими європейськими та азійськими націями всередині ССРР.

Наша група є організацією, яка об'єднала американських громадян різних національностей та різні національні групи, як от: болгарів, білорусів, хорватів, естонців, литовців, мадярів, словінців, словаків і українців, населення яких нараховує багато мільйонів осіб, і які й нині страждають та вмирають від рук комуністів.

Наша організація і різні національності, які вона репрезентує, твердо вірять у наступне:

Советський Союз не повинен розглядатись як партнер на будь-якій конференції, тому, що Советський Союз присвятився нищівній боротьбі за світову революцію та поневолення мас; тому, що він намагається знищити цивілізацію та культуру вільного світу; і далі, тому, що Советський Союз ніколи не зрештє з своїх нищівних ідей та плянів.

Так званий „Союз Советських Соціалістичних Республік” не є справжнім або реальним „союзом”, який респектують або шанують кремлівські диктатори. Це просто російсько-комуністична імперія — велетенський концентраційний табір для численних націй. Саме з цієї причини Советський Союз не може справді репрезентувати свою чи будь-яку частину вільного світу, або ж справжню волю поневолених ним націй. Ці поневолені нації розпочали були довготривалу і начебто нескінченну збройну війну за свою незалежність, і навіть на сьогодні продовжують свою боротьбу за незалежність через підпільний спротив у своїх рідних країнах та через свої організації на вигнанні.

Історія Кремля добре продемонструвала його політику агресії, поневолення, народовбивства, грабунку та зради. Москва ніколи не респектувала своїх угод, договорів та зобов'язань супроти інших націй. ССРС є зацікавлений у договорах та політичному „співіснуванні” лише для цілей нищення всякого наявного та майбутнього національного спротиву й визвольних рухів; з метою вможливлення дальшого викрадання з західного світу всіх вартісних воєнних таємниць і винаходів; і з метою вможливлення розбудувати свою мілітарну силу для еventуальної різанини та завоювання західного світу.

Теперішній Советський Союз, продовження царського імперіалізму за 20. сторіччя, витворив глобальну проблему в цілому світі. Його гасло втілює концепцію універсального комуністичного імперіалізму під керівництвом Росії. Совети провадять і надалі діяльність своїх п'ятих колон та саботажі по цілому вільному світі, постійно сприяючи збройній ребелії, незадоволенню та внутрішній незгоді і різним актам тероризування вільного світу.

Нижче підписані представники поневолених націй, що страждають нині під советською владою, маючи контакт із підпільними антикомуністичними рухами спротиву, скромно подають до Вас, Пана Президенте, свої спільні погляди стосовно до Женевської конференції, в якій Ви візьмете участь.

Вступ у пактування в агресивним, зрадницьким і тоталітарним ССРС підриватиме престиж і авторитет вільних, демократичних, волелюбних націй західного світу.

Згодившись на пактування з ССРС, західний світ цим самим знищить віру та довір'я своїх народів до їхньої сили та спроможности завдати поразки імперіалістичним завойовницьким потягненням Мо-

скви. Така акція може лише демобілізувати силу та деморалізувати спротив поневолених націй, які довго чекали на щире, речеву підтримку від західного світу. Рухи спротиву балтійських націй, білорусів, українців та інших поневолених націй постраждають від того. Від такої акції серйозно постраждає довготривала боротьба та збройна війна, започаткована Українською Повстанською Армією (УПА). Результат цього дасться відчутти у Вокруті, де деякий час тому повстали тисячі в'язнів. Це рівно ж завдасть удару та в майбутнім заваджатиме повстанню робітників у Східній Німеччині. Поневолені Москвою нації є охоплені побоюванням, що нова конференція виявиться ще одним катастрофальним кроком, який наблизить вільний світ до самознищення.

Американські Приятелі Антибольшевицького Блюку Народів твердо вірять, що існуючий мир може бути збережений через примінення християнських засад і через переведення твердої, неуступчивої політичної лінії супроти потягнень ССРС.

Антикомуністичний світ мав би підтримати на дусі поневолені нації, оголошуючи декларацію з такою метою:

1. Свобода й національна незалежність всередині власних етнографічних кордонів мусить бути гарантована всім поневоленим націям.

2. Активна моральна та матеріальна підтримка повинна бути подана визвольним рухам поневолених націй.

З цілковитою вірою і довір'ям до християнських ідеалів вільного світу; з найглибшою пошаною до свободи націй та до гідности вільного люду, бажаємо Вам найбільшого успіху у Вашому важному історичному завданні, і віримо, що нова Женевська конференція не увійде в історію, як іще одна катастрофа, та що ухвали тієї конференції викличуть пошану, захоплення та довір'я всіх поневолених націй.

12 липня 1955 р.

Американські Приятелі АБН (офіційно правна корпорація), нижче підписані, з пошаною:

Ерєні ГЕЗА — голова Виконної Ради, мадярський представник;

д-р Т. КРУПА — секретар Виконної Ради, український представник;

Вілліам С. ДІДУХ — голова відділу в Ілліной; ген. І. ОМЕЛЬЯНОВИЧ-ПАВЛЕНКО — почесний президент українського відділу в Чикаго;

д-р Г. ПАПРИКОВ — болгарський представник;

Альфредз БУМАНІС — лотиський представник;

проф. Артур ВООБУС — естонський представник;

Василь ПУНТУС — білоруський представник;

Й. ОКАЛЬ — словацький представник;

о. Б. ДРАГЧЕВИЧ — хорватський представник;

Й. ГОРСІЧ — словінський представник.

1955 рік.

Борис Потапенко

БОРОТЬБА ЗА ЛЮДСЬКІ ПРАВА

О. Н., Нью-Йорк — Американська делегація до О. Н., у співпраці з Пресовою Службою „Вісті“ відбула 9-го травня 1978 р. конференцію у справах людських прав. У конференції взяли участь акредитовані при О. Н. неурядові делегації, громадські національні представники ЗСА та видавці Східноєвропейської преси і періодиків у районі Нью-Йорку. Вони зустрілися з Едвардом Мезвінським, керівником Американської делегації до Комісії Прав Людини при О. Н., і Брейді Тайсоном — членом тієї делегації та продискутували проблеми й можливості поширення людських прав у світі.

Пан Мезвінський, відкриваючи зустріч, розповів про його інтервенцію у справі Отця Романюка на цьогорічній сесії Комісії Людських Прав, як зразок американської позиції у цій ділянці. Він сказав: „Ми зробили наше зауваження про умовини в Союзському Союзі і ми спеціально виділили випадок з українським священником, який прохав всього-навсього Біблію; це те, що ми уважаємо людськими правами. Ми також уважаємо, що такий голос мусять бути почутий, без різниці, чи це український голос, чи з іншої країни“. Пан Мезвінський підкреслив своє особисте зобов'язання щодо порушень людських прав в Україні: „Я повністю зрозумів заклик Отця Романюка. Мос ім'я Мезвінський каже вам, звідки я сам похожу. Мій батько народився близько Києва. Так що я розумію обставини, які є там сьогодні і, відвідавши Україну в 1975 році, я дуже добре знаю про прохання від усіх віровизнань про допомогу“. Пан Мезвінський підкреслив, що американське зобов'язання щодо людських прав є тверде і сказав, що під час відвідин Москви для дискусії на високому рівні про САЛТ державний секретар Венс мав із собою список людей, позбавлених їхніх прав у ССРСР, та передав той список совєтським лідерам. Пан Мезвінський сказав також, що Америка буде використовувати Гельсінські форуми, Н. О. та інші форуми для обговорення індивідуальних випадків. Не зважаючи на совєтські протести проти ЗСА і їх дії в обороні активістів людських прав, п. Мезвінський вважає, що Америка стоїть на твердому ґрунті, бо ССРСР підписався під Універсальною Деклярацією Людських Прав та низкою інших міжнародних документів — „і тому Америка буде говорити про Українську проблему та проблеми людських прав в інших країнах світу“.

Пан Брейді Тайсон підкреслив необхідність широкої співпраці всіх організацій людських прав у цій країні, без чого Америці буде важко провадити політику оборони людських прав. Пан Тайсон саме тепер працює над створенням коаліції з міжнародних урядових і неурядових чинників для вироблення проекту деклярації О. Н. щодо релігійних прав і деклярації про тортури. Він вважає, що всі не-

урядові групи віддані людським правам, але вони займаються більше своїми партикулярними справами. Тим часом він працює над базою для тіснішої співпраці усіх груп.

Пан Тайсон надало побував у Українській Католицькій Церкві Св. Юра у Нью-Йорку. Він високо оцінив заходи української спільноти для національного збереження і закликав парохіян та всі релігійні і інші групи в Америці взяти активну участь у відзначенні 30-ліття Універсальної Деклярації Людських Прав. Пан Тайсон закликав творити групи для святкування річниці і для студії людських прав. Такі групи будуть створені в різних містах Америки, і вони мають пропагувати Універсальну Деклярацію серед американського народу. Крім того, він прохав українські організації далі стежити за порушенням людських прав в Україні, бо — сказав він, „Як не ви, то хто?“

Під час дискусії д-р Душник запитав, чи Конгресова Гельсінська Комісія під керівництвом конгресмена Фассела буде далі працювати і чи пан Мезвінський використовує документи тієї комісії? Пан Мезвінський відповів, що комісія Фассела поєднує працю міжурядових чинників. Він ствердив, що комісія продовжуватиме працю і що її документи використовує Америка на Комісії Людських Прав, та подякував Бюрові СКВУ в Нью-Йорку за передачу багатьох документів про порушення національних і людських прав в Україні до Місії ЗСА.

Директор Бюра СКВУ в Нью-Йорку подякував п. Мезвінському і п. Тайсону за відбуття конференції та заявив, що можливо існують деякі непорозуміння відносно напрямку американської політики щодо людських прав. Він сказав: „Для багатьох груп, таких як українці, концепція індивідуальних людських прав є дуже важливою в обороні активістів людських прав, але ця проблема в Україні чи в інших поневолених націях є значно ширша. Ми вважаємо, що для досягнення людських прав нація мусять перш за все забезпечити свою самобутність. У цім ми цілком згідні з О. Н.: доки є колоніалізм — доти не може бути людських прав. Тому важко зрозуміти, чому ЗСА вийшли у 1972 році із Комітету Деколонізації при О. Н., або чому Захід не протиставився політиці фальсифікування історії, народоубивства, русифікації в ССРСР, коли дискутуються людські права в Комісії Людських Прав в О. Н.?“

„Зasadничо, десятки тисяч українців і людей інших народів ССРСР сидять у контаборах за спротив совєтській політиці примусового нищення різних етнічних і національних груп у Союзському Союзі. Ми дивимось від нашого уряду порушення цих проблем на базі політики ЗСА щодо людських прав“.

НА ТЕМУ "ОУНІВСЬКИХ ЗВЕРНЕНЬ..."

Досягти одинозгідності всього народу в якійсь політичному питанні, зокрема в такому, як боротьба за волю та ще проти такого протипівника, як Росія — нікому не відалося і не відается, і саме тому відкривається поле для дискусії, до аналізи і до відповідних висновків. Були б неперечні неопіформованому переконанню деякої частини проматерської, української націоналізму втає явище політичної дискусії, бо тільки на цьому шляху виявляються позиції, вибираються методи і рішення відповідні акції.

Привід нашому коментареві дала стаття Євгена Слюка в "Свободе" з 16 травня, під наг. "Оунівські звернення". Автор питає деякі місця із звернень двох націоналістичних організацій з нагоди 40-річчя від смерті полковника Євгена Коновальця, провідника ОУН з того часу, коли ця організація не була поділена на дві частини. Автора врамили ті місця, із яких націоналістичного табору, що стоїть, продовжування безкомпромісової боротьби з окупаційним режимом України, і він висловлює застереження до таких заяв, мовляв, вони викликають враження, що українські націоналісти мають вплив на ферменти в сучасній Україні, а то й в цілому Союзському Союзі. Автор висуває думку піддати того роду заяви під критичний розгляд проматерської у вільному світі і кінчає ствердженням, що "до минулої світової війни революційне діяння націоналізму на корінних землях під проводом Євгена Коновальця проявлялось на кожному кроці...". Тепер ми бажали б не менш певно му сказав, що він згідний з тим, що було висесено представником СКБУ і що правам економичним, соціальним і культурним треба надавати відповідні уваги: "Дуже важливо висувати пропозиції народобудівства і мовобудівства, що нехтування культурою означає відмову народобудівства на свою інтенційність", — казав він.

По конференції п. Мезвинський підняв питання про конференції "Вісті" за часом такої конференції буде більше у майбутньому.

II. С. "Вісті")

Реконструкція показує... Якщо такого доказу не буде, проматерство буде змушене прагнувати націоналістичні частини на еміграції не як живі сили в зляганому бою з ворогом, а лише як музейні експонати фратертив мотульного колись революційного руху".

Ця частина вказує, що частина української проматерської до нині ще не зрозуміла суті українського націоналізму. Організаційні форми українського націоналізму це тільки форми, які в різний історичний час виконували і виконують свої функції, цілком яких є визволення українського народу з-під ворожої окупації і дати йому змогу у власній, вільній державі формувати своє життя. Ця частина української проматерської трактує українські націоналістичні організації нарівні із всіма іншими українськими організаціями, поставила саме на гурні повня муніципальності, постала сама на гурні повня українського націоналізму і яких завдання, посуті, можуть бути здійснені цілком у визволеній Україні, бо жодна з них, через саму якість їхніх політичних методів, не могла і не може вести активної боротьби проти окупанта. Щоб це бо-ротьбу започаткувати і вести, український націоналізм мусів видати із себе відповідні сили, і ці сили зорганізувались спершу в українській Військовій Організації, пізніше в Організації Українських Націоналістів і Український Повстанський Армії, і сьогодні це вже історичні факти, з якими, здається, всі погоджуються. Та не всі погоджуються з актуальним станом справ.

Воно й справді, чи керує ОУН сьогодні діями в Україні? Чи українські борці за волю ідуть на виклик окупантів і на боротьбу із ним за політичну платформу якоїсь української політичної партії, скажемо УНДО, чи Української Соціалістичної Партії, чи може УНДО? Вони йдуть у бік України, а речником українського народу в цій боротьбі є український націоналізм, і це є історичний факт. Зрозуміння суті українського націоналізму допомогло б значно, якщо всі ми усвідомили б, що націоналізм це не партійна платформа, а рух, свідоме зусилля цілого нашого

народу стати до боротьби за визволення: звільнити Україну від ворогів і, забезпечивши її кордони, дати українському народові змогу висловити свою волю, як він захоче жити у своїй вільній державі, чи по-соціалістичному, чи по-монархістичному, чи може за суто ліберальними правилами. Основне, щоб ця Україна була вільною державою українського народу, і довести до цього є завданням українського націоналізму. Постає просте питання, з історії минулого і з досвіду інших народів: якщо не український націоналізм, то хто звільнить Україну, хто змобілізує наш нарід до боротьби?

Дійсність польської окупації дала змогу українському націоналізмові розвинути широку, імпазантну боротьбу, яка увінчалась відповідними політичними акціями, в тому й атептатями на чільних польських провідників і міністрів. Дійсність російської окупації цілком інакша, а проте Українська Повстанська Армія стояла понад 10 років у відкритій боротьбі спершу проти Берліну, а головно — проти Росії, і її самопосвята висунула українське питання на світову політичну арену. Без цього ми були б сьогодні там, де були перед 1918 роком. І цілком зрозуміло, що український націоналізм заплатив за цю свою безкомпромісову поставу супроти ворога колосальними жертвами.

Але — і тут приходимо до засадничого ствердження: чи український націоналізм від того загинув? Ні, загинуло багато найкращих людей, та ідея не загинула. І ніхто не міг з націоналізмом зробити цього, що зробило УНДО 1939 року, яке себе просто розв'язало тому, що це була політична партія з окресленими завданнями в системі парламентарного життя, яке з 1939 роком пропало під ударами німецького та російського окупантів наших земель. Український націоналізм себе не розв'язав, бо це щось більше, як партія чи навіть організація. Ніхто з українських націоналістів не сказав, що садиноким представником українського націоналізму мусить бути тільки ОУН, чи хочби тільки одна ОУН. На сьогодні існують три, з різними засобами для здійснення цієї самої цілі. Життя покаже, котра з них складе знов найбільші жертви, виявить найбільшу динамічність в боротьбі за волю нашого народу.

Натомість залишається все ще відкритим питання, чи український націоналізм дійсно має такий вплив на сучасну Україну, щоо мати право говорити про безкомпромісову боротьбу проти її окупантів? Наші вороги є переконані, що так, бо кожному українському борцеві вичитують довжелезну листу оовинувачень, як українському націоналістові, байдуже, має цей оорець якийсь організаційне пов'язання з українським націоналізмом, чи не має. Сонце є далеко дальше від землі, як ми від України, але його вплив відчуваємо кожного дня. Ідея націоналізму не затримується на кордонах залізної заслони. Вона живе на жертви тих, що впали на українських землях давніше і падуть тепер і насправді, нічого так український народ не чекає, як переможного приходу українських націоналістів. І Росія не бореться, наприклад, з українським соціалізмом і всіма нюансами цих доктрин, — вона бореться з українським націоналізмом, бо він є садиноким загрозою для її панування над Україною.

Без сумніву, що фізично український націоналізм зазнав поважних втрат у минулих десятиріччях, і треба часу, щоб підросли нові покоління. Тому, хоч і не сипляться з рукава такі переконливі докази, як вони мали місце під час польської окупації, все таки опір нарастає. Україна мала вже масові маніфестації, на вулицях українських міст лилась вже кров демонстрантів від куль КГБ, бо військо відмовлялось стріляти в людей, процеси не вгавають і „недобиткам українського „буржуазного” націоналізму кінця не видно. Це є докази наступу українського націоналізму, і якщо вони для когось з наших громадян ще далі непереконливі, то на це ради немає. Як згадано на початку, весь народ не може думати і поступати однаково. Але весь народ може бодай виявити свої симпатії ідейно-політичному рухові, який в цьому сторіччі завзявся визволити Україну і запевнити українському народові нарешті вільне життя у своїй вільній державі.

УКРАЇНА БОРЕТЬСЯ

— ЧИ ВИ СКЛАЛИ ВАШУ ПОЖЕРТВУ
НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ?

**БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ЗЛОЧИН
У ВІННИЦІ (1937 — 1938)
— УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОКАСТ —**

Найвищий час згадати про український „Голокаст”, який нищив Україну у 1930 роках. Найкраще вивчене явище того терору це большевицький злочин у Вінниці: там було знайдено близько 10 тисяч тіл чоловіків, жінок і дітей, забитих московськими комуністами та їхніми „союзниками” в НКВД у 1937-1938 рр.

Відділ Мічигенського УККА постановив видати монументальну працю про цей жахливий злочин Кремля, про що було повідомлено в укр. пресі. Був деякий відгук моральної та фінансової допомоги, але, фондів, що надійшли, досить лише на початок праці, хоча з вдячністю відзначаємо щедрі пожертву о. Скопа.

Ця велика праця має складатися з 3-х частин. Перша — спогади члена Міжнародної Комісії, що вивчала геноцид у Вінниці у 1943 році, інж. М. Сележка: 200 стор. уже перекладені на англійську мову.

Друга і основна частина видання це офіційний рапорт Міжнародної Комісії 1943 року, що складалася з фахівців кримінальної медицини, і який показує, що вбивство було переведено над невинними в'язнями.

Большевицькі убивці не робили різниці між чоловіками й жінками, між дорослими, старими та немовлятами: знайдено щонайменше два тіла немовлят. Ми вже не говоримо про тих сиріт, котрі втратили своїх батьків.

Більшість жертв це селяни й робітники, що жадної політичної ролі не мали, але візначалися саме такими речами, як вишивані сорочки та хрестики. Сотні таких речей знайдено у могилах. Це усе описано у 2-ій частині запропонованого твору, офіційному звіті фахівців. Цей рапорт надрукований німецькою мовою і тому необхідні фонди для перекладу на англійську.

Третя частина це спогади очевидців, як виконання злочину в 1937-1938 рр., так і подій розкопів та християнських похоронів жертв російсько-большевицької сваволі над безборонним населенням.

У кожній місцевості газети друкували багато листів тих жидівських жертв, що уникнули голокасту, навіть молодших жидів, які його не бачили. Чи наші жертви менш вартісні за жидівських? Де ті листи у пресі, з проголошенням вічної ворожості до російських большевиків? Головна причина: наші голокасти не відомі англомовному читачеві, а також „забуті” українським читачам. Пишіть:

Ukrainian Congress Committee of America
Metropolitan Detroit Branch
Educational and Research Committee
4099 Gunther, Sterling Heights, Michigan
48077, USA

З ДІЯЛЬНОСТІ ГЕН. П. ГРИГОРЕНКА

(УККА). — Ген. Петро Григоренко, визначний борець за права людини в ССРСР, відбув двотижневу поїздку до Італії й Німеччини. Він вважає, що зорієнтована на ліво молодь у тих країнах починає прозрівати та „бачити денне світло”.

На зустрічі з представниками УККА ген. Григоренко сказав, що в Італії він заявив: „Мені забрало майже все моє життя, щоб я зрозумів, що марксизм і комунізм не є спасенням людства, але ідеології, які завели в неволю людину та цілі нації”.

Ген. Григоренко взяв участь в конференції „Культурний спротив на Сході”, що відбулася в Торіно, Італія, та в якій взяли участь також російські, польські й чеські дисиденти. Конференцію організував часопис „Іль Попольо”.

5-го травня 1978 р. ген. Григоренко був у Зах. Німеччині, де взяв активну участь в демонстрації проти Брежнєва в Бонні. Там теж він мав пресові й телевізійні конференції, на яких стрічав українців. Відвідав Гамбург, де промовляв на масовому зібранні німецької молоді, та на пресовій і телевізійній конференції.

З Гамбургу повернувся до Італії, тим разом до Риму, де відбув одноденну конференцію з Патріархом Кардиналом Йосифом.

Він виніс дуже гарне враження з тієї зустрічі.

Перед поворотом в Америку ген. Григоренко виступив у Міляні, де говорив про національне поневолення України та жорстоке переслідування українського народу.

*****
ГОТУЮТЬ НОВЕ СУДИЛИЩЕ

Українська Гельсінкська Група повідомила, що над адвокатом Левком Лук'яненком (автором праці про вихід України зі складу ССРСР) готується вдруге суд: відсидівши 15 років, Л. Лук'яненко вступив до Української Групи виконання Гельсінкських умов, за що був заарештований у 1978 р. і перебуває під слідством у Чернігові.

Якщо на Заході не буде міцних голосів у його обороні, то Л. Лук'яненкові Москва може дати знову 15 років концтабору!

*****
ПІДТРИМУЙТЕ СВІЙ ЖУРНАЛ. ЖЕРТВУЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА ООЧСУ”. НЕ ВІДТЯГАЙТЕ З ПЕРЕДПЛАТОЮ.

Михайло Кушнір

КАТАСТРОФІЗМ

Порівнюючи українців з англійцями мусимо прийти до переконання, що це вогонь і вода. З усіх народів світу найдалше нам до англійців. Причиною тієї різниці є відмінність темпераментів, які сформували впродовж віків характер народів, і що вслід за цим йде спосіб дивитися на світ, чи пак філософію.

Англійська філософія (а навіть взагалі британська) є прагматична й емпірична, сперта на досвід, і холодна в оцінці явищ. Українці, не говорячи про виїнятки, є чуттєвими типами, інтуїціоністами, романтиками. Український темперамент є не схильний до спокійного мислення, тому теж ми ніколи не мали великих філософів. Геніяльні поети творили власні філософічні системи, найтверезіші звертались до чужих. Загально річ беручи, в Україні мислення заступала віра, а ум виручався почуванням. Це мало зарівно позитивні, як і негативні наслідки. В кожному разі українці відвикли від розумування, беручи собі життя й усі його справи безпосередньо до серця — без фільтрів ума.

*****

ПІРАТСЬКІ РАДІОСТАНЦІ

Правду сказано, що „природа не терпить порожнечі”. Це стосується й інформацій советського радіо. Тому, що офіційні програми годі слухати, бо у них нічого ні вартісного, ні цікавого немає, сам „комунізм”, — на території СРСР ще в 1950-х рр. почали діяти нелегальні, „піратські” радіостанції. Це звичайно надавачі на коротких хвилях. Їх монтують самі власники, і вони ж передають у етер цікавіші вістки з місцевого життя, але часто також антисоветські анекдоти, західню музику і „декадентські” пісні, підпільні вірші безіменних поетів. інформації про листи з-за кордону, навіть про зміст деяких посилок, що приходять в Україну з Америки.

Багато таких, як їх називає советська преса, „піратських”, радіостанцій діють і в Україні. „Комсомольська Правда” ч. 76 з 1978 р. писала, що „кількість радіохуліганів, на жаль, не маліє, а росте” та що „як правило, це молодь: учні, студенти, робітники”.

КГБ вже не в силі всіх їх виловити, навіть імпортованими з Америки електронічними модерними приладами...

Філософія є насущним хлібом життя. Це правда, що більшість людства живиться тільки крихтами цього хліба; без них зовсім не могла б жити. Нещодавно хтось доказував, що Советський Союз — це держава і система, сперті й здійснюючі філософічні засади. Очевидно, що так. Але всі держави в історії людства були сперті на засадах філософії. Вже сама концепція держави є філософічним поняттям. Філософи навіть правили античними державами. Монархи спиралися не на інстинкти, але на своїх мудреців, демократії стояли на фундаментах книг, революції брали початок з філософічних трактатів, президенти новочасних держав бували найчастіше вченими, диктатори узасаднювали свої правління філософією. Советський Союз вніс у ці справи тільки цю новіть, що з безмежною наївністю підкреслює на кожному кроці „науковість” своїх засад і політичних практик.

Українці не любивали філософів і професорів. Тому на політичних провідників висувалися радше мілітантні уми. Чуттєву шаблю вважали мудрішою від професорської мови. Але без філософії неможливо правити. Тому теж вона не була чужа й українським правлінням. Але вона була поверховна й апелююча до почувань. Однак, не можна заперечити, що в значній мірі виросла з темпераменту і характеру народу.

Українська політична думка суспільства в діаспорі мозольно випрацювала концепцію визволення. Українські політичні, національні, незалежницькі середовища станули на становищі, що основою української визвольної політики є ставка на власні сили. Зовнішньополітична кон'юнктура є тільки допоміжною обставиною для розгорнення національно-визвольної революції. Ці середовища стоять на такому становищі: центральне місце в українській концепції визволення займає українська визвольна революція в поєднанні з визвольною революцією народів, уярмлених російським імперіалізмом і комунізмом, що відновлення української незалежної держави може прийти тільки шляхом докорінної зміни сучасного ладу

на Сході Європи і в уярмленій Москвою Азії, себто шляхом розвалу російської імперії, що сучасний змаг світового розміру мусить вестися не за поширення чи звуження кордонів імперій, але за розвал усіх імперій світу, за перемогу національно-визвольної ідеї, системи національних незалежних держав усіх народів світу.

Здавалося б, що вслід за такими ствердженнями мусіло б прийти тверде, непохитне здійснювання, крок за кроком, без уваги на зовнішньополітичну кон'юнктуру. Але так не є. Практика щоденного життя йде здебільша врозріз із святочними ствердженнями.

Спадщина не є легкою річчю. Українці надалі залишаються чуттєвими в життю і в політиці. Коли ми мали власну державу, ми плекали надмірний оптимізм, коли держава є в неволі — віддаємося розпачі. Сьогодні велика частина українців в діяспорі визнає філософію катастрофізму.

Постійно маємо нахил усе кидати на одну карту, немов би від короткотривалого жесту мала залежати майбутність поколінь. Не маємо терпеливості в дії, в пристосуванні до конечних умовин, в зберіганні на пряму до цілі навіть в найгіршій кон'юнктурі. Не визнаємо альтернатив ні компромісів. Оцінюємо поступування згідно з крайніми засадами: героїства і зради. Як в любові: ти або жадна. Політику обмежуємо до протестів і чуттєвих вибухів. Чужих прагнемо приневолити поділяти всі і вповні наші переконання. Як в любові. Але передусім любуємося в катастрофізмі.

Українці не можуть зрозуміти, чому світ не організує хрестоносного походу проти Совєтів. Кожну мирову декларацію, хоча б це був вольгарний передвборчий сльоган, трактують як неприязний акт. І — щогірше — добачують там ворогів, де їх немає, чим знеохочують приятелів.

Але на цьому не кінець. Українці турбуються цілим світом. Від невдачі Београдської конференції — ми дістали нервовий розстрій; залицяння Гельмута Шмідта і Жіскара д'Естена до Брежнєва коштують нам запалення печінок. Страждаємо з приводу фільму „Голокаст“, продажу збіжжя Москві, окупації Анголи.

Другим бігуном української чуттєвості є легковірність. Якась рецензія з книжки, якась неприхильна нам стаття в чужій пресі — розпалюють у нас нездорові вогні. З благої часописної нотатки ми схильні робити політичну декларацію. Коли напишуть, що Ол. Архипенко — це українець, надуваємося як пави, коли напишуть, що він москаль — втрачаємо гумор і апетит.

Українська публіцистика, маючи вдячних читачів, радо оперує анекдотом, яка заступає зусилля думки. І хоча і анекдоти бувають часто видумані, і хоча сипляться в зв'язку з цим протести, все ж таки народ радо слухає. Народ любить шаманів і дервішів. Бо вони є ідеальними катастрофістами. Навіть з найбільш радісної вістки потраплять видобути есенцію неспокою, а плітка є їх раєм.

Коли в часі конференції ВАКЛ один делегат сказав Ярославіві Стецькові, що відроджена Україна, положена між двома потугами, не буде спроможна оборонити й зберегти своє національне існування, Стецько йому відповів: „Шановний пане, Україна існує в цьому положенні від тисячі літ.“ Оце гідні слова.

*****
Андрій Легіт

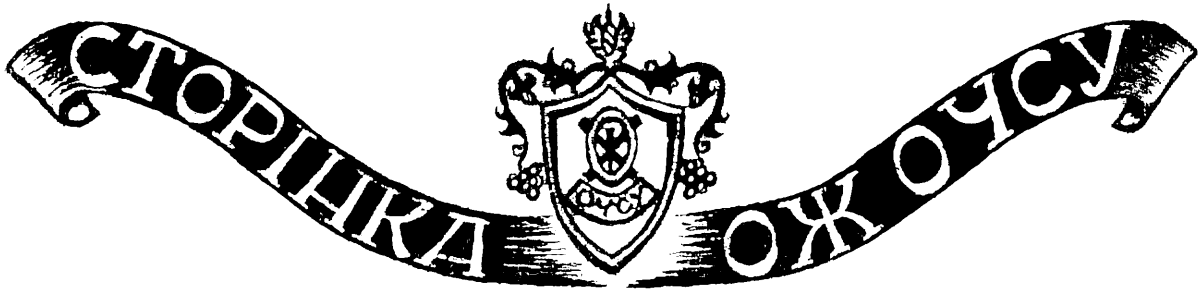
ВАЛЕНТИНОВІ МОРОЗУ

Духу народу не вбить
Ізом і стронцієм атома
Вбивцям „нової доби”
І за дротами, й за ґратами.
Він купиною пала,
Цвітом горить пробийкаменем,
Честь одержимим, хвала!
Вічне прокляття всім каїнам!

**

Національне відродження — найглибший з усіх духовних процесів. Це явище багатоплянове й багатозарове, воно може виявитись у тисячах форм. Національне відродження є процесом, що має практично необмежені ресурси, бо національне почуття живе в душі кожної людини — навіть тієї, яка, здавалося б, давно умерла духово.

Валентин Мороз

Оксана Керч

ЩЕ ПРО "ГОЛОКАСТ"

Може ми ніколи б не підносили голосу в обороні нашого доброго імені, знеславленого несовісними жидівськими наклепниками, які в додатку, заявляючи, що вони з України, признаються до певного з нами зближення. Справа в тому, що фільм „Голокаст” такий же безвартний як і ті фільми, що їх з самого кінця Другої світової війни продукують в Америці на те, щоб показати, які німці жорстокі й дурнуваті, а на які німці ніколи не відповідають. Не варто б і нам відповідати на цей провокативний фільм, який замість викликати сподіване співчуття до винищених справді в жахливий спосіб європейських жидів — не викликав сподіваного співчуття у нежидівських громадян Америки й Канади.

Минуло вже більше тридцять років від європейської війни, в якій гинули американські вояки, були після тої війни корейська і в'єтнамська. Масафра у В'єтнамі, і та забулася. Забувається потроху факт, що тисячі американських вояків залишилися навіки у вічній мокроті в'єтнамських джунглів, що інші повернулися до Америки з підірваним здоров'ям, з розхитаною психікою... І те забулося. І треба признати, що люди, які на власній шкірі не відчули горя, чужого горя мабуть ніколи не відчують. На наших очах Нігерія винищила нарід Убу. Навіть тоді, коли найкращий убійський поет об'їжджав Америку з благанням рятувати його країну від заглади, тисячі муринів і не моргнули оком.

Ми не маємо навіть маленького Ізраелю, а маємо перманентну загладу, перманентний голокаст. Ми можемо співчувати жидам у випадку німецького погрому, бо він відбувся на нашій землі, на наших очах, бо поруч жи-

дів у концентраках гинули українці і то не хто-небудь, а цвіт нашої нації, вибранці! Ми можемо співчувати жидам, бо ми до сьогодні не маємо нашого місця на землі. Бо ми розсіяні по всьому світу, а наш нарід на рідній землі піддають кожночасному голокастові. Ми бачили жидівське горе, ми співчували їм, ми рятували їх як могли. Жиди, навпаки, нашого горя ніколи не бачили. Жиди не бачили нас за польського панування, коли, живучи поруч з нами, на нашій землі, служили проти нас полякам. Жиди й сьогодні не бачать того кривавого голокасту в Україні, з вікон спецчастей, з вікон кагебівських кабінетів, де якоюсь мірою служать як виконники кривавих погромів українського народу. Нам не треба нагадувати імен великих катів українського народу: Троцького, Кагановича, Пятакова, Ульбриха, Ягоди, Бормана, Рапопорта! Майже кожна українська родина мала сумну нагоду познайомитися в тюрмі з жидівським слідчим. Їх так багато, що не помагають навіть українські прізвища-псевда тих Криленків, Колісників, Донців, Поштарів, щоб не знати, хто під ними заховався.

Але ми не маємо ні одного твору українського автора, який, нагадуючи світові про апокаліптичні погроми, які наспіли від большевизму на Україну, обвинувачував би в тому жидів! Бо українці знають, що хоч жахливий большевизм є великою мірою роботою жидів — це лише послуга москалям, московській імперії і невідплатна послуга. Московські шовіністи й расові антисеміти використали жидів і дозволили лише до часу жити їм на московській території, а коли не потребуватимуть жидівських послужників — зроблять ще не такий го-

локаст і не черта поселення буде відгороджувати істинно рускій нарід від нечистих „жидов”, а не дозволять їм бути ні в Києві, ні в Одесі, ні в Менську! Жиди це добре знають, але сьогодні, коли ще частина жидівських партійців трусять Кремлем, жидівські інтелектуали працюють поруч з кацапським п'ястунком — жиди респектують статус кво.

Інакше є з поневоленими народами. Жиди сприяли тому, щоб на вулицях Києва лунала московська мова, щоб українська була лише для колгоспу, а грузинська для відсталих горян. Навіть жидівські дисиденти, що прибули з пишних київських чи московських квартир до Парижу, виступають там як московські поети чи письменники. Вони видають московський „Континент”, не, борони, Боже, жидівський, білоруський чи український, хоч Білорусь чи Україну вважають за свою батьківщину. Хтось назве це державним розумом. Хай називає. Ми тієї мудрости не мусимо вчитись. Нам, коли доля дозволить, то будемо не з сильнішими, а з самими собою.

Одна жидівка, запитавши нас, як подобався фільм „Голокаст”, на наші критичні завваги відповіла: „Це фільм не для вас, це фільм для жидів, щоб вони не переставали бути жидами. Щоб вони пам'ятали, що вони не люблені, що вони в ворожому світі, що їх все будуть переслідувати. Що вони мусять триматися”.

Згода! Коли нагадування про погроми мають хоронити жидів від денаціоналізації — гаразд! Але... чому він так слабо зроблений? Чому режисер, роблячи історичний фільм, не простудював історичних подій, не надав того льокального кольору, який переминює фікцію в дійсність, який діє сильніше як сама дійсність? Ми вияснили досить інтелігентній американській жидівці, що жидівської партизанки як такої не існувало, що сцена весілля в українській сорочці, в чеському лісі, з танцями, не була пригодою Алісії в країні див, а грубою вигадкою, яка навіть у жидів мусіла викликати несмак. Що у Варшаві не розстрілювали жертву на кріслі, а стріляли навпопад, що німці не мусіли зав'язувати очей жертвам перед розстрілом, бо робили це масово, і кому було заслоняти очі приреченим на смерть, які до всього ще не ставили ніякого спротиву? Українське

населення Києва, жінки з дітьми, не ішло дивитись на езекуції і не забирали собі жидівських убрань, бо Бабин Яр — це були масові езекуції і гинули там не одні жиди! І українська жінка не менше відчувала смерть свого чоловіка, як жидівська! Ми розповіли, що українські партизани, якщо були в лісі, то не забивали жидів, а боролися з німцями та москалями, чого жиди не робили ніколи! Українці в лісі — це були повстанці, серед яких жиди завжди знаходили захист, а не смерть.

Фільм „Голокаст” ніби спрямований проти великого погрому, вчиненого під час війни німцями. Але найгіршими у фільмі показали автор сценарію, режисер і актори не переможних „юберменшів”-німців, а чомусь литовців, поляків і, очевидно, українців! Ми не розуміли б цього перекидання вини з винного німця на невинні жертви того ж погрому, коли б не догадувались, що фільм цей робився не так для самооборони перед денаціоналізацією, а кимсь далеким від жидівської національної політики — для чогось зовсім іншого. Ця тенденція видна навіть жидівському письменникові та вчителю Елі Візелеві, який дав в „Інквасрі” з 5.6.1978 р. інтерв'ю в цій дивовижній справі. Він визнає, що фільм фальшивий, не є документом, не подає правди та що для консультатції авторам фільму служили не очевидці, які врятувалися від смерті в Авшвіцах та Бухенвальдах, а офіцер СС! Це признання румунського жида, якого батьки і сестра згинули в Авшвіці, щось говорить.

*****

„ГОЛОКАСТ” — ПИШІТЬ ДО УККА

Екзекутива УККА опублікувала у справі висвітлення образливого для українців та ін. народів фільму „Голокаст” таке прохання:

„Звертаємося до всіх українських організацій, як і до всіх громадян, із проханням переслати до канцелярії УККА інформації і документи, що торкаються рятування жидів українцями. Тому 10 літ УККА видав книжку англійською мовою „Українці і Жиди — Симпозіум”, в якій зібрано документальні дані про допомогу в рятуванні жидів українцями під час II-ої Світової Війни, на підставі зізнань жидівських родин. Рівно ж просимо пересилати витинки із американської преси статей і листів, які появилися в зв'язку з висвітленням фільму „Голокаст”.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОЖ ОЧСУ І 5-го ВІДДІЛУ ООЧСУ В ГАРТФОРДІ, КОН.

5-тий Відділ ООЧСУ і Об'єднання Жінок ОЧСУ, через пов'язаність зі собою спільною ідеологічно платформою та дружню співпрацю, виявили себе сильним суспільно-громадським речником та гідним репрезентантом Організацій Визвольного Фронту.

Загальну нашу співпрацю нормує, крім спільної ідеї, складений ОВФ-ту календарець діяльності, спільні засідання Управ; завершують нашу працю Загальні Збори, які відбулися 26 лютого ц. р. в приміщенні Сумівської і Пластової домівок.

Голова Відділу ОЖ ОЧСУ Софія Радьо в сво-

*****
Ольга Лубська

БУЛИ У МАТЕРІ СИНІ

Були у матері, були сини...
Пішли і не вернулися, ой, леле...

Життя доріг барвінками не стеле,
Нікому не продовжує весни.

Матуся очі виплаче свої...

Як день, так ніч біля воріт стоїть,
Ждучи, голосячи на всі краї:

— Ой, люди, людоньки, ой, білий світе,
Синів моїх, дітей мені верніте!..

*****

Є в нашій еміграції дійсності прогресисти, яким від національних ідеалів — дорожчі долари, чи пак рублі. Виявляється, що американські жиди не менш практичні за наших прогресистів, служать вірно московським інтересам і тут, за океаном.

Бажаємо жидам, які бояться загубитись в американському морі, перевірити свої позиції, і для самооборони не пактувати з большевизмом, бо він нікому на здоров'я не вийшов, навіть жидам, які рахуються розумними й передбачливими.

Фільм, який мав на меті знеславити українців, відіб'ється бумерангом на жидях скорше чи пізніше з того кінця, де його ніхто не чекав. Розумні жиди, як ось письменник Візель, це знають, але таких, на жаль, небагато.

ему загальному звіті подала, що політична діяльність Об'єднання Жінок не обмежувалась лише серед української громади, але проявляла себе й на зовнішньо-політичному форумі: оборона політичних в'язнів в Україні, писання листів-протестів до президента, senatorів, конгресменів, телеграми до Папи, підписи петицій.

Крім політичної праці, Об'єднання Жінок улаштувало вечір, з відповідною програмою, присвячений Жінкам Політв'язням, які каруються на большевицьких каторгах; улаштувало спільно з 5-тим Відділом ООЧСУ і О. СУМА Свято Героїв та дві розвагові імпрези: „Веселий вечір” і „Маланчин вечір”. Гордощами нашого Відділу є співочий гурток „Горлиці”, необхідний для ведення культурно-розвагової праці в громаді. Слід згадати і про жертвенність Відділу на різні національні й добродійні цілі.

Відділ був активно заступлений на маніфестації в Нью-Йорку, окружному Святі Героїв на Оселі СУМА в Елленвіл, на 5-тій Конвенції Об'єднання Жінок ОЧСУ. Слід також згадати про ялинку „Дітям в Україні”.

Голова Відділу була учасницею делегації в Бріджпорт, Конн., Американської Жіночої Конференції в Гюстон, Таксас, делегаткою до губернатора стейту в Тижні Поневолених Націй, та на ін. загальногромадських зборах.

Об'єднання Жінок очолила 7-мий раз з черги подруга Софія Радьо.

Якщо говорити про 5-тий Відділ ООЧСУ, якому цього року сповниться 30-ть років, то він був і є промотором загальної праці Визвольного Фронту, який своєю активною діяльністю, жертвенністю та добрим членством може бути зразком для інших. За доказ може послужити факт, що всі члени Відділу є передплатниками органу ГУ ООЧСУ „Вісника”. 5-тий Відділ ООЧСУ провадить свою працю згідно із статутом та сповняє всі обов'язки перед ГУ ООЧСУ.

Цьогорічні Загальні Збори схвалили працю Відділу та переобрали Управу, яку 8-мий раз з черги очолив друг Петро Шагай.

Реасумуючи сказане, треба ствердити, що загальний добрий вислід нашої праці завдячуємо дружній співпраці Об'єднання Жінок і 5-му Відділові ООЧСУ.

П. Ш.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 2-го ВІДДІЛУ ООЧСУ В НЬЮ-ЙорКУ

В Домі УВФронту при 136 Друга авеню в Нью-Йорку відбулися 13.5.1978 р. Загальні Збори, якими керувала президія: голова мгр. Іван Винник, містоголова Евстахій Манацький, секретар Михайло Жупанський.

З увагою вислухали присутні звітів уступаючої Управи Відділу — одного з найперших засновників ООЧСУ. Після вичерпних звітів та їх обговорення, на пропозицію Номінаційної Комісії у складі Кирила Пиля, Василя Магалья і Теофіля Дякуна, Загальні Збори вибрали таку нову Управу 2-го Відділу: голова Богдан Качор, 1 — містоголова Володимир Копчинський, 2-й — Ярослав Базиляк, секретар Степан Чума, фін. референт Михайло Пасічняк, книговод Микола Ганущак, організаційний реф. Василь Магаль, імпрезовий — Кирило Пиль, господарський — Степан Вітенюк, бібліотекар Богдан Ковалик. Члени Управи: Е. Манацький, Т. Дякун, І. Ділай, О. Сторожинський, М. Кондрин, В. Райовий, І. Кульчицький, В. Раяк, М. Когут. Контрольна Комісія: М. Кузик, Я. Косановський, К. Василик. Суд Чести: В. Костик, Л. Пришляк, Т. Боднар.

У докладному звіті голова Управи Богдан Качор, переобраний на нову каденцію, між ін. повідомив, що за звітний період відбулось 9 засідань Президії і частини Управи та ін. наради, пов'язані із відзначуванням національних свят, влаштуванням з ін. Організаціями Визвольного Фронту різних імпрез, демонстрацій проти Москви, моторкади АБН та ін. Члени Управи і Відділу брали участь у традиційній коляді на Визвольний Фонд, у збірці на „Писанку ООЧСУ”, набували й поширювали „Історію ООЧСУ”. співпрацювали з Відділом ОЖ ОЧСУ. Членство брало участь у багатьох національних святкуваннях, відзначеннях ювілейних річниць тощо. Голова окремо подякував дд. Я. Базилякові, Р. Кифякові, В. Магалеви, М. Бабякові, П. Потрякові, М. Грабареві, І. Кульчицькому за жертвенну й безкорисну працю над гарним викінченням Домівки 2-го Відділу в Домі ОУВФронту.

„На закінчення хочу сказати, що ми у нашій праці мали та матимем постійні труднощі чи недотягнення, — сказав д. Богдан Качор.

— Пізнаваймо їх та виправляймо їх. Свідомі взятого на себе обов'язку служити нашій визвольній справі, задивлені в світлі постаті нашої історії та у незламну поставу наших Нескорених друзів в Україні, ми старалися сповнити свій обов'язок.”

Другий Відділ ООЧСУ в Нью-Йорку має всі дані для ширшої праці, зокрема було б побажано влаштувати, можливо спільно з Відділом АДУК у Нью-Йорку, культурні імпрези та цікаві відчити.

С.О.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 21 ВІДДІЛУ ООЧСУ

У Пітсбургу дня 3-го червня ц. р. відбулись Загальні Збори 21-го Відділу ООЧСУ, які відкрив голова Відділу д. Володимир Коваль, привітавши члена Головної Управи ООЧСУ д. Володимира Мазура і всіх учасників. Зборами провадила Президія у складі голова: д. В. Мазур і секретар — д. Степан Зорій.

Збори заслухали звітів уступаючої Управи і Контрольної Комісії та по речевій дискусії уділили абсолюторію уступаючій Управі.

Після цього до учасників Зборів звернувся представник ГУ ООЧСУ д. Володимир Мазур, Головний Предсідник УНП і віце-президент УККА. Привітавши зібраних, він висловив признання і подяку Управі і членам 21-го Відділу ООЧСУ в Пітсбургу за їхній труд для Української Визвольної Справи, беручи до уваги, що Відділ малочисельний і вести роботу доводиться в специфічних обставинах. Член Головної Управи ООЧСУ підкреслив великий вклад труду в переведення Коляди на ВФонд, яка принесла цього року 1.402 дол. Відділ успішно провів збірки на Писанку та „Вісник” ООЧСУ. Визвольний Фронт Пітсбуржчини має до диспозиції Українську Радіопрограму „Пісня України”, яка ось уже 17 років кожної неділі голосить ідеї та кличі Націоналістичного Руху Степана Бандери. Відбуваються також орг. імпрези. „Тому, — сказав ред. Володимир Мазур, — і нечисленний гурток ідейних однодумців може і виконує велику роботу”, а в кінці побажав дальших успіхів у роботі нововибраній Управі 21 Відділу.

До нової Управи були вибрані дд.: голова Володимир Коваль, містоголова Ананій Никончук, секретар Степан Зорій, скарбник Іван

ХТО ТАКІ ЧОРНІ МУСУЛМАНИ

У 1960-их роках, в період розквіту, відома як „Чорні Мусулмани” секта здавалася багатьом як зловісна сила, що стояла на позиціях расової ворожнечі. Її лідер Еліях Мохаммед проповідував доктрину, що раса „білих дияволів” постала з чорної раси, і що Аллах лише прибрав тілесні форми білої людини. Фард, чорний мандрівник, проповідував у Детройті до 1934 року, коли таємничо зник. Найбільшим святом чорних мусулман був „День Спасителя”, коли вони відзначали „пришестя” Фарда.

Пізніше „День Спасителя”, зв’язаний з християнською релігією, замінено „Днем Пережиття”. Людиною, яка провела цю зміну після смерті Еліяха Мохаммеда, був його син Воллес Мохаммед, особа 43 років, якого Фард нібито призначив на провідника секти ще перед його народженням.

„Наша мета — відродження і реставрація чистого ісламу”, — заявив бородатий Воллес у переповненій вірними, завершеній позолоченою банею мечеті. При тому він заперечив святість Фарда, бо „бог не їсть і не п’є”, і його ролю як „посланця бога”.

Коран називає Воллес „останньою книгою” і „вершком мудрости”. Ще в 1955 році, будучи електронічним техніком, він ставив під сумнів святість свого батька, і Еліях двічі виключав його з секти як „еретика”.

Повернувшись до ортодоксальної віри в Аллаха, Воллес Мохаммед скасував сепаратизм свого батька, який вимагав для чорних мусулман частину території Америки і проповідував, що Аллах зруйнує цивілізацію білих наприкінці цього століття. Натомість Воллес закликає білих вступати членами до його секти, бо — каже він — усі раси рівні. Він розв’язав також озброєні групи своєї секти, внаслідок чого невелика частина секти від нього відійшла.

*****

Щадий, культурно осв. референт — ред. Павло Маренець, голова Відділу АДЖК у Пітсбургу. Контрольна Комісія: голова Володимир Мазур, члени Ілля Матіяш, Андрій Глушко.

В плянах праці, між ін., вирішено відзначити 40-ліття смерті Полк. Євгена Коновальця та відбутти товариську зустріч членства.

Воллес навіть змінив назву своєї секти з „Нації Ісламу” на „Світову Спільноту Ісламу на Заході” або „білалієнс” на честь Білала, першого мурина Мохаммедового послідовника. Священиків він переназвав на „імамів”, а храми на „мошеї”. З цих „мошеїв” лави усунено, так що за прикладом мусулман вірні мусять під час молитви лягати на підлогу.

КАЗКА ПРО МОДЕРНУ ЧЕРВОНУ ШАПОЧКУ

— Розкажи мені казку, тату, розкажи!

— Давно чи недавно, за горами та лісами в далекій країні жила собі та була маленька дівчинка, яку звали Червона Шапочка. Одного дня її мама попросила дівчинку взяти кошика з ковбасками, яблуками та пиріжками і віднести до бабусі, яка була хвора і проживала самотньо у своїй хатинці в американському лісі.

Недалеко в кущах сидів вовк і підслухав те, що казала мама. Він вирішив побігти до лісової хатки, з’їсти бабусю і забрати собі призначені їй подарунки. Вовк з’їв бабусю, перебрався в її одяг і стрибнув на ліжку, чекаючи на дівчинку.

Коли Червона Шапочка прийшла, він зробив їй непристойну пропозицію і потягнув до себе. Перелякана дівчинка закричала що було в ній духу, і її почув дроворуб, який працював неподалік. Він прибіг, ударив вовка сокирою і врятував дівчинку. Мешканці сусіднього містечка зібралися біля бабусиної хатки і проголосили дроворуба героєм.

Але під час судового слідства впливли нагору деякі факти: 1) Вовк не був попереджений про всі права, які йому прислужують. 2) Дроворуб, заманувшись сокирою, завдав вовкові тяжкого удару, не давши йому можливості боронитись. 3) Ліга Оборони Громадянських Свобід ствердила, що хоч акт з’їдження бабусі був негарним актом, вовк зробив те, що властиве його натурі і таким чином не заслуговував на тяжку кару. 4) Інша Ліга Оборони Громадянських Свобід ствердила, що убивство бабусі було вчинене малолітнім вовком, бо міг він мати яких 6-7 років, і до того ж він учинив убивство бавлячись.

На основі всіх цих міркувань вину і кару з вовка знято, а дроворуба обвинувачено в надужитті небезпечного знаряддя. За кілька днів хату дроворуба спалено, а бабусину хатку, де помер вовк від ран, проголошено меморіальним музеєм.

На відкритті цього музею виступила Червона Шапочка, яка заявила, що поступила егоїстично, закликавши дроворуба. Коли вона стала на коліна і поклатала вінок на могилі відважного вовка, на очах у всіх присутніх були сльози.

На честь вовка названо два мости, школу і вулицю. В пам’ять його створено фонд, щоб втихомирити обурення інших вовків.

Автор невідомий

ВКЛАД УКРАЇНЦІВ У КУЛЬТУРНИЙ ДОРОВОК ПОЛЬЩІ

Творча праця українців на ниві польської культури має свої давні традиції. Не говорячи про процеси взаємного анонімного впливу в ділянці мови, народньої творчості, малярства, архітектури та одягу, займемося індивідуальним вкладом українців у польську культуру.

Українці в польській культурі виступили вже в період раннього ренесансу. Одним з них був Павло з Кросна (помер в 1517 р.). Цей гуманіст і латинський письменник своє руське походження демонстрував, підписуючи свої твори псевдонімом Павло з Кросна — Русин (Рутенус). Він був викладачем класичної літератури в Краківському університеті.

Павла з Кросна — Рутенуса називають першим поетом буденного життя в Польщі. Він виховав таких послідовників, як Ян з Вісліці і Ян Дантишек.

Другим українським гуманістом в Польщі був Григорій з Самбора (1523 — 1573). Свої панегіричні поезії та ідилії він підписував псевдонімами Чуй, Роксолянус або Рутенус. Крім літературної творчості латинською мовою, займався педагогічною і науковою діяльністю. Вчителював у Перемишлі, Познані, Черську біля Варшави та у Львові. Викладав також піітику в Краківському університеті.

Деякі вчені вказують на українське походження львівського архієпископа, Григорія з Сянока (1407 — 1477), який був одним з перших польських гуманістів і латинських поетів.

Не тільки псевдонімами, які вказували на національний родовід, демонстрували своє українське походження деякі письменники другої половини XVI ст. Доводили вони це й своїми ділами.

До них належав Іван Щасний Гербурт (1567 — 1616). Вчився він у Краківському університеті, а згодом подорожував по Європі в дипломатичних місіях. У 1603 р. оселився в Добромилі, де заснував друкарню.

Іван Гербурт вів боротьбу проти церковної унії. У своєму маєтку він створив протиуніятський осередок. Утримував православного владику, який висвячував православних духовників, пропагував богослуження за східним православним обрядом, вів боротьбу з католицькими єпископами, а на лист папи відповів, що „православ'я не зречеться”. Гербурт пропагував унію слов'янських народів під проводом Польщі.

„Коли, — писав він, — прагнуть того, щоб Русин не було на Русі, то це неймовірно і виглядає так дивовижно, ніби хтось хотів від Гданська до Самбора та до Бескиду провести море”.

На його думку, „бідна Русь” домагалася „зберегти себе згідно з правом”. Гербурт писав політичні твори і поезії польською й латинською мовами.

Поему „Геркулес” він спочатку назвав „Розмова Грицька з Фортуною”. У цьому творі відчуваються відгуки українських народніх пісень. Якщо Іван Щасний Гербурт був учасником заклоту Зєбки-

довського (1607) і з цього приводу просидів два роки у в'язниці, то великої метушні в Польщі, а навіть в Європі наробив інший Рутенус, талановитий промовець і письменник, Станіслав Ожеховський (1513 — 1566).

Мати його була дочкою руського священника. Письменник народився в Перемишлі. Тут здобував початкове навчання, яке продовжував у Відні, Віттембергу та Італії. Після повернення з-за кордону С. Ожеховський бажав стати духовним східного обряду. Тільки внаслідок погрозу батька висвятився на ксьондза.

У своїх творах, зокрема у творі „Охрищення Русин” Ожеховський заперечував єресі Русин. Він домагався, щоб примас скасував розпорядження, за якими начебто Русь була нехристиянська. На його думку, „греки” лише на словах, а не по суті, відрізняються від „латинників”. Письменник пригадував буллу папи Александра VI, в якій заборонялося вдруге христити православних.

Всупереч наставленням католицької церкви Ожеховський одружився з Магдаленою Холмською (1551) та виступав проти безшлюбности (целібату).

Коли католицьке духовенство викляло письменника і намагалось його цілковито знищити, він виступив з погрозами навіть перед папою:

„Кривджений і переслідуваний вами втечу на схід і притулюся до грудей правочестивої церкви та буду жити у суспільстві єдинокровної Русин”.

Коли католицька духовна верхівка пішла з Ожеховським на компроміс у справі одруження, то він перед єпископським судом (1547) відрікся своєї про-русської пропаганди.

„Обіцяю, — заявив він, — руської єресі та її помилку ні письмом ні словом не боронити, нікому не рекомендувати, а також нікого в її помилковому обряді не утверджувати”.

С. Ожеховський в своєму творі „Початок поляків” пригадував переказ про „Лєха, Чеха та Руса” і писав, що „русини, яких історики називають роксолянами вийшовши від слов'ян, отримали в Європейській Сармації найкращі землі”. До речі, деякі свої твори письменник підписував псевдонімом Роксолянус. З боєм серця він описував страхіття татарських набігів на Україну і закликав до боротьби з турками.

*****

АНТИКОМУНІСТИЧНИЙ ВИСТУП У БОЛГАРІЇ

Австрійське телебачення подало, що в болгарській столиці Софії відбувся в кінці травня проти-комуністичний виступ: з даху будови в центрі міста спустили транспарант з написом „Геть комунізм”. У той сам час на площі перед парламентом роздавано листівки з подібним змістом.

Хоч поліція скоро оточила площу, революціонерам вдалося вчасно зникнути.

Активну участь в польському літературному житті брали Йосип Третяк (1841 — 1929), Іванна Захаріасевич (1825 — 1906).

Польський письменник **М. Чайковський** (1804 — 1886) по матері був споріднений з гетьманом Брюховецьким, а матір одного з перших популяризаторів поезії Шевченка в Польщі **Леонарда Совінсько-го** (1831 — 1887) була українською селянкою.

Немалий доробок у ділянці вивчення польської літератури, зокрема польсько-українських взаємин мають українські підсоветські літературознавці **Г. Вервес, Р. Кирчів, В. Ведіна, Л. Булаховська, Т. Пачовський, М. Білик, Г. Нудьга** та ін. Чимало уваги польським письменникам присвятив Михайло Рудницький у спогадах „Письменники зблизка”. Значна кількість українців перекладали українську літературу на польську мову. До них належать **Іван Франко, С. Твердохліб, Б. Ленкий, М. Кобрин, О. Лапський** та ін.

Немали заслуги мають українські перекладачі для популяризації польської літератури на Україні. Згадати хоч би імена **Івана Франка, М. Павлика, М. Рильського, М. Пригари, М. Терещенка, Б. Тена, Г. Кочура, М. Рудницького, М. Лукаша** та ін.

Діяльність українців помітна також і в польському музичному житті. Українська музика в Польщі користувалася здавна чималим успіхом.

Вже в XV ст. у Польщі мандрували українські лютнисти і бандуристи. У капелі короля **Зигмунта Старого** співав бандурист **Чурило**. В XVIII ст. на сцені **Варшавського театру** ставили балет „Козаки”. Коломийкові танці використовували польський композитор XVII ст. **Дусяцький**, українські мотиви виступають у творчості **Ф. Шопена, С. Монюшка, К. Шимановського** та ін.

Немале значення для розвитку мучної культури в Польщі мали українські співаки. Помітне місце серед них займає **О. Мишуга** (1853 — 1922). Під час свого перебування в **Варшаві** **Мишуга** був одним з найкращих виконавців ролі **Йонтка** в опері „Галька”. Він був також професором сольного співу.

З історією **Варшавської опери** тісно пов'язана **Соломія Крушельницька** (1873 — 1952). Знаменитий мелодійний бас, українець за походженням, **Адам Дідур** (1873 — 1946) працював як учитель співу в **Варшаві**, а опісля був директором опери в **Катовицях**.

На сценах польських опер виступав народжений у **Новосілках** біля **Перемишля** славетний тенор **Модест Менцінський** (1876 — 1935).

В Польщі також виступають українські співаки, згадати хоч би **О. Майданець, А. Маціганівську-Петрас, Деннісенка** в опері та ін.

Помітне місце в доробку **Катовицького музичного середовища** займає автор „Шахтарської рапсодії” **Л. Гладилевич**.

Українці працювали також на польських сценах як диригенти. Видатний композитор **Станіслав Людкевич** працював у **Тарнові**, польський хор товариств

ва „Лютня-Мацеж” у **Львові** організував **Антін Рудницький** (1932 — 1934). Він був також диригентом у **Великому театрі** в **Варшаві** (1934 — 1937). Диригентом у музичних театрах **Бидгощі, Варшави** і **Познаня** працював у 1929 — 1939 рр. **Лев Туркевич**.

Великі заслуги для сучасного польського музикознавства має професор **Варшавського університету**, член **ПАН**, **Йосип Хомінський**. Він відомий як редактор „Словника польських музиків”, „Історії всесвітньої музики” та журналу „Музика”. Йому належать ряд музикознавчих праць.

Українські майстри пензля працювали в Польщі в ділянці образотворчого мистецтва. Руські маляри залишили пам'ятки в **Соборі** на **Вавелі**, в **Люблинському замку** тощо.

У **Вроцлаві** в XVIII ст. працював український гравер **Г. Левидзький**.

З українського роду виводився відомий маляр **Юлій Коссака** (1824 — 1899). Його дядько був ігуменом греко-католицького монастиря в **Бучачі**. У 1848 р. брав участь у слов'янському з'їзді в **Празі**, як представник русинів. Коссака зустрічався з українцями і цікавився українськими життям.

Український маляр **Теофіл Терлецький** (1870 — 1902) працював карикатуристом у польській газеті „Тигоднік ілюстровани”. **Іван Труш** ілюстрував „Кримські сонети” **Міцкевича**.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Дня 22-го квітня українська молодь в **Рочестері, Н. Й.**, за ініціативою **ТУСМ**, у складі: **СУМ, Пласт** і **Рідна Школа**, вийшла запротестувати в обороні **Юрія Шухевича** і всіх інших в'язнів **советських концтаборів** і **тюрем**, з багатомовними транспарентами: „Юрій Шухевич з 15-го року життя в тюрмі”, „Воля Україні”, „СССР — тюрма народів”, „Звільніть українських націоналістів”, і т. п.

Ольга Король, голова **О.СУМА**, і довголітний виховник **СУМА** **Михайло Лесів** дали коротке інтерв'ю телевізійним репортерам двох станцій **русла 8 і 10**. Студент **Р. Мельник** заявив репортерів: „Ми не хочемо незалежності на рік, ми хочемо і домагасмося незалежності навіки”!

Цю подію оглядали близько 2 мільйонів людей пізніше на екранах телестанцій **8 і 10**, коли проходили новини дня. Маніфестація відбувалася біля пам'ятника **Свободи** в центрі міста. Молодь роздавала інформативні листочки, що принесло незаперечну користь нашій справі. Сосячний день, але холодний і вітряний, трохи дошкулював нашим молодим „фронтовикам”. Тому відділ **УККА**, доцінюючи їхню ідейність, подбав, що вони одержали в часі походу гаряче какао.

Черговий раз наша молодь засвідчила перед вісьмим світом, що ідеали, за які караються там мільйони невинних українських людей, — їй не чужі!

Картини з околиць Кракова малював **О. Новаківський**, а зарисовки пам'ятних споруд Кракова подарував польській культурі сучасний маляр **Лев Гец**. До речі, для розбудови Кракова в 70 роках XIX ст. багато зробив українець з походження, президент Кракова, **Микола Зибликевич**. Теж чимало творив український маляр **Зіновій Педушко**.

У Польщі працювали або працюють професорами Академії Мистецтв у Варшаві і Кракові та Гданську **В. Васківський**, **Л. Гец**, **Ю. Новосільський**, **О. Кобздей**, **А. Добжанський**, **Годес** і **А. Менгух**.

Світову популярність здобули своєрідні твори лемка **Никифора**. Все славетнішими стають праці **О. Вінницького**, **Г. Пецуха**, **А. Менгуха**, **М. Смерека** та інших.

Вчені українці внесли також помітний вклад у польську науку. Згадати хоч би професора Варшавського університету **Степана Балея** (1885 — 1952). Праці **С. Балея** з ділянки психології, а особливо „Психологія віку дозрівання”, „Психологія виховання”, „Нарис розвитку психології в зв'язку з розвитком психіки дитини”, „Введення до суспільної психології” мали епохальне значення для розвитку психології як науки.

У ділянці польського слов'янознавства, зокрема мовознавчої україністики, працюють молоді вчені **М. Лесів**, **Т. Голинська**, **М. Балій** та ін.

Польсько-українські історичні взаємини досліджує проф. **Я. Юркевич**. Доцент **Йосип Рябій** з успіхом проводить у Щецінському політехнічному інституті дослідження в ділянці будови електричних моторів. У Гданську працює здібний конструктор електричних машин, фізик і механік доктор технічних наук **Богдан Ященко**. Він утримує наукові зв'язки з вченими багатьох країн світу. В медичній академії в Гданську працюють молоді вчені українці **Ігор Поривка** та **Юрій Більчук**.

Станцією дослідження штучних супутників землі на Ольштинщині завідує **В. Баран**. На сільськогосподарській науковій станції Ольштинщини працює старшим асистентом **Олександр Романюк**. Праці з ділянки господарської географії публікує науковий працівник інституту географії д-р **Хильчук**.

Хоч поданий перелік українців, які працювали або працюють на ниві польської культури далеко неповний, проте він є безумовним доказом того, що вони записали в історії золоті сторінки польсько-українського співробітництва та помітно збагатили скарбницю польських культурних надбань.

Антін Верба
(За „Нашою Культурою”)

Національна культура

30-РІЧЧЯ „ГОМОНУ” й „ОРЛИКА”

Цього року репрезентативні мистецькі ансамблі Союзу Українців у Великій Британії, СУБ — чоловічий хор „Гомін” і танцювальний ан-

самбль „Орлик” входять у 30-річчя безперервної мистецької діяльності в пропагуванні української пісні й танку на міжнародних сценах.

Чоловічий хор „Гомін” мав за весь час свого існування дотепер тільки двох диригентів, професора **Євгена Пасіку** (1949-1964) та маестра **Ярослава Бабуняка**. Хор здобував різні відзначення, нагороди, наспівав платівки, відбув особливо успішне концертне турне на північноамериканському континенті.

Поповнившись молодими силами, хор тепер працює над новим репертуаром, готуючись до концертного турне в ЗСА й Канаді, щоб таким чином гідно й належно відзначити 30-річчя діяльності. Треба згадати, що в 1977 р. „Гомін”, „Орлик” та відомий тенор і бандурист **Володимир Луців** виступали з великим успіхом у найбільших театрах Англії під час відзначення ювілею королеви **Єлисавети**.

Танцювальний ансамбль „Орлик” також діє в Манчестері, де й хор „Гомін”. Обидва ансамблі себе доповнюють і разом виступають на різних імпрезах, концертах, фестивалях. „Орлик” має за собою величезну кількість виступів у Англії, у різних західноєвропейських країнах, а також і на північноамериканському континенті. Цей танц. ансамбль заснував і був його довголітнім керівником аж до смерті сл. пам. хореограф **Петро Лазоришак-Дністровик**, а тепер мист. керівниками є учні сл. п. **Дністровика** — **Дмитро Парадюк** і п. **Марія Бабич**.

За „Орликом” також десятки нагород, чаш, відзначень, сотні тисяч проїханих миль, кропіткий труд їхніх керівників і членів ансамблю, гармонійна співпраця з українськими громадами та гідне пропагування краси українського танку.

Слід відмітити, що обидва ансамблі гуртують коло себе до 200 осіб, у тому близько сотні молоді.

Перед „Орликом” також стоїть тепер завдання: якнайкраще підготуватися до чергового концертного турне в Канаді і Америці.

Згадуючи про 30-річчя обидвох мистецьких ансамблів, належить відмітити, що Союз Українців у Великій Британії весь час допомагає активно цим своїм репрезентативним ансамблям.

Ярослав Боля

Іван Левадний

ПОЕТ УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ

У 70-ЛІТТЯ НАРОДЖЕННЯ ПОЕТА ОЛЕКСИ ВЛИЗЬКА, РОЗСТРІЛЯНОГО МОСКВОЮ
(Закінчення з ч. 6, 1978)

У тому самому 1930 році книга вибраних поезій Влизька „Рейс” вийшла у видавництві газети „Пролетарська Правда” в Києві накладом 33 000 примірників і була одразу розпродана.

Видавництво „Книгоспілка” в Києві випустило того самого року вибір поезій Влизька „Книгу балад”, в яких він, бачачи навколишнє підсоветське невеселе життя і не маючи змоги одверто засудити його негативні сторони, часами вдавався до мови Езопа, переносячи дію як і його харківський сучасник, фейлетоніст-гуморист Остап Вишня, в далекі краї, під виглядом яких критикував сіру дійсність. Свою „Баладу про короткозоре Ельдорадо”, давши сатиричний опис цього краю, Влизько закінчує словами:

... подумали люди: — „Це тут? Ба ні, —
ми несли Ельдорадо на своїй спині”.
Але пізно. В джунглях нема воріт. —
Не вернутись додому, де виріс рід,
із руками, що рвали б не тільки дріт.

Герой іншої балади, мусульманин, відбувши мандрівку до Мекки і повернувшись, визнає:

Але найбільше нещасна країна — це рідна
країна моя. —
Хай здохне володар її. — Ніколи не поклонюсь
йому я.

Певно, що визнання це зробив не герой балади, а сам її автор, який саме тоді відбув подорожжя до Німеччини і з поверненням додому співставив обставини життя в Німеччині та на Україні у формі „УССР”.

Поїздка до Німеччини дала поетові різні матеріяли для книги віршів „Гох Дойчлянд”, яку в 1930 році випустило в Харкові Державне Видавництво України, і для репортажу прозою з тієї подорожі „Поїзди йдуть на Берлін”, що його видрукувало в 1931 році видавництво „Література і мистецтво” в Харкові. В 1931 році

це саме видавництво випустило збірку віршів Влизька „Моє ударне”, в 1931 році в Харкові видано „Гарматний марш”.

Дальшим віршам Влизька властивий усе той самий оптимізм, пристрасність, бажання праці і подвигів для людей і своєї країни:

З високих веж ми дивимось на світ, —
Далекі зорі ловимо руками! . . .
Сміються веврики з блакитних віт
І квіти соняшні вкривають пелюстками . . .
І ми ростем! На кльомбах днів і літ
Ростем з-за хмар губними пагонцями,
Поки печаль не стане древній міт
І мов би дим не щезне за віками!

Згідно зі своїми переконаннями ставить Влизько і відповідні завдання поетам:

Не лицемір, поете, серцем
І не роби із нього шарж: —
— Замало глянути крізь скельця
На бунт, виспівуючи марш!

Влизько закликає поета зробити „себе самого бунтарем”, не коритись утомі, не схилитись перед сірими буднями, не захоплюватись старими образами і темами, бо

... не воскресне те, що вмерло! —
Тепер і будні динаміт! —
Не забувай залізне жерло
Гармат, націлених на світ.

Сучасне завдання поезії Влизько вбачає в закликах до героїчних подвигів, у невпинному складанні бойових активізуючих пісень. Кожний співець має бути борцем і провадити бій на літературному фронті:

Нам треба пісні — бурі, грому,
Нам треба — бомбами слова!
Ні слова — хто там? — про утому,
У кого скніє голова!

Нам треба кожного солдатом
 На наші будні і фронти!
 — Поете, в бій, — доволі ждати, —
 Громами пісню рознести!

Видавництво „Література і мистецтво” в Харкові випускає в 1933 році збірку морських віршів Влизька „Г'яний корабель”. Любов до українського Чорного моря, захоплення його безкраїми просторами і мужністю людей, що його перепливають, їх волелюбністю та відвагою — з великою силою відображена в цих віршах. Співець моря та вольових людей-героїв Влизько прагнув вивести Україну на широкі морські шляхи, здобути для української поезії не тільки українське, а і чужі моря, і в цьому наближався до Юрія Яновського.

Часами в поезіях про море бойовий запал Влизька змінюється на ідилічні малюнки і побутові сцени та образи:

В порті стоять кораблі і поснули над щоглами,
 штормом потріпані трохи, ну та нічого, веселі
 ходять матроси, їм у вечірньому тихому сквері
 любо сміються дівчата, маком розквітвши
 щоки.

Що ж, і дівчата й матроси веселі, всі
 безтурботні, —
 завтра кудись попливуть у далеке море матроси,
 завтра дівчат обійматимуть з радісним усміхом
 інші, —
 Так вимагає море . . . В порті стоять кораблі.

Любов поета до Чорного моря як українського моря, до Одеси — головного порту цього моря, в якій він довго жив і потім часто бував, розкривається в різноманітних образах:

Від важкої трамонтани тріпотять серця і райни
 І суворий владар — вікінг — свій провадить
 корабель.
 Він проходить у тумані, обминаючи Одесу,
 Де живі буденні люди атакують скумбрію.

Не вдаватися в усмішку. Я не вірю у легенди.
 Сивий вікінг — тільки пісня у рибальчиних
 устах.

Ередья співав сонетом про бретонку ідилічну,
 Ну, а я про одеситку — трамонтану і пісні.

І — повірте — сто раз легше оспівати синь
 Бретані,
 Ніж схопити кольорити одеситок і розмов,
 Що трактують про кохання і до речі — про
 затоку,
 Що над нею — трамонтана, а під нею —
 скумбрія!

Люди добрі! Пожальйте! Про подібні гарні речі
 Можна мріяти і далі, — без початку, без кінця.

Над хорошим Чорним морем тріпотять серця
 і райни
 І суворий владар — вікінг — свій провадить
 корабель.
 Він проходить у тумані, обминаючи Одесу,
 Де живуть буденні люди і найкращі із жінок!

У 1934 році вийшла остання передсмертна книга Влизька „Мій друг Дон Жуан”, поезії, в Харкові.

Сповнені оптимізмом вірші молодого поета проймалися чим раз більше волелюбними прагненнями, які ставали небезпечними для існуючого окупаційного режиму, і це обумовило трагедію Влизька. У грудні 1934 року, коли після вбивства Кірова країну залила хвиля московського терору, Влизька арештували і під закидом готування саботажів та диверсійних актів виїзна сесія військової колегії „Найвищого суду ССРСР” під головуванням кривавого Ульяріха засудила його на смерть в числі 28 кращих представників української творчої інтелігенції. Вирок був виконаний 16 грудня 1934 року, і про це повідомили всі газети 18 грудня.

На смерть Влизька український поет-малляр Святослав Гординський у Львові, що був тоді поза межами діяння терору, писав:

. . . в підвалах в'язниць, і катівень, і каторг
 У всевлонській тайзі, в чорних покладах руд,
 В темних штольних сердець заховавши
 відплату,
 Вже нові царевбивці ростуть!

І вже чути — їх мислі в нестримному рості,
 Наче сплави руди, розвиваються, щоб
 Зціпеніти в руках перемоги і помсти,
 Мов блискучі луски кулеметних стрічок.

Чи не чуєте вже: хід напружених кроків,
Чи ж не бачите вже: блиск народжених сьвів?
Недаремно поетів під муром цегляним епохи
Вже вітають букетами сальв!

Старанням Гординського книга вибраних поезій Влизька „Серце і вогонь” вийшла в 1942 році в Українському Видавництві у Кракові.

Після викриття сталінського культу особи О. Влизько посмертно нібито був реабілітований. Коротка літературна енциклопедія (Москва, 1962) подала його біографію і видані збірки віршів, додаючи, що „кращі з них характеризуються високим почуттям сучасності, життєстверджуючим патосом, багатством ліричних інтонацій”. Про трагічну долю поета і обставини його смерті не подано нічого.

У своєму вірші, присвяченому Влизькові, Гординський не помилився. Саме в той час народжувалось покоління майбутніх шестидесятників, які тридцять років згодом виступили в обороні рідного народу, його прав на вільний розвиток української мови і культури. На весь голос промовили вони полум'яні поетичні слова і висловили в них ті прагнення та вимоги, які неможливо було зформулювати в часи творчої діяльності Олекси Влизька та його друзів по праці і по нещастю.

60 літ влада проводить прополювання в нашому народі, щоб знищити серед його синів міцні зерна, залишивши тільки убогі духом бур'яни. Яким же могутнім є український народ, якщо навіть умертвлення кожного четвертого (пригадайте розкуркулювання, пригадайте голод 1932-33 рр.) не могли зламати його духа: є Валентин Мороз, є Вячеслав Чорновіл, є Василь Лісовий, є Михайло Ковтуненко. Є сотні, є тисячі подібних їм. О ні! Такий народ покорити неможливо.

*Микола Руденко
(Заарештований Москвою,
автор забороненої
збірки „Оновлення”).*

*****
**УКРАЇНА В БОРОТБІ — НАШ ОБОВ'ЯЗОК
ІН ДОПОМАГАТИ!
ЖЕРТВУЙМО НА ДОПОМОГУ ТИМ,
ЩО ЖЕРТВУЮТЬ УСЕ!
ЖЕРТВУЙМО НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ!**
*****

В. Гаврилюк

О Ч І В Ж И Т А Х

Я їду полями на возі.
Віз драбинчастий скрипить.
Шелестить у спеці колосся,
підвіззя залізом бряжчить.

Навкруги комашня стрекоче.
Іскри комах.
Мої очі
в житах.

Далечінь безмежна.
Стихійно вітер гуде.
Просторовість безбережна
і сонце мов мед густе.

Запилені медами дороги
до Микулинець,
до Бережан
гудуть мов підлоги
периферійних держав.

Каплиці й фігури
на полях,
і дзвонять бандури,
і за думами, думи гримлять.

Такти походів,
рефрени боїв.
А жита, мов схвильовані води
підпливають під Київ, під Львів.

1953

НА ВОКЗАЛІ БІЛЯ ВАЛЕНСІЇ

Хлопчик махає мені на пероні,
Очі — оливки, голубом — руця.
Він ще не знає коней-припоней
І революцій.

Ослика бачив, коня — ще не бачив.
Рости, еспанський козаче!
Круками крякали, круками крячуть,
Та, дасть Бог, вже не закрядуть!..

Не знаєш ще, хлопчику з Віллянова,
Ні інших країн, ні герців,
Та ти вже знаєш найкращу мову —
Мову серця.

1973
Л. Полтава

Д-р Микола М. Аркас

У БОГДАНІВСЬКОМУ ВЕЛИКОМУ САДУ

(Публікуємо уривок із спогадів — до 80-ліття Автора, члена АДУЖ)

Степи і степи на Херсонщині...

— Ану, дівчоро, збирайся! — прямуючи з „крокетного дворику”, до під'їзду, голосно гукнув тато.*)

Як зараз бачу його обсмалене степовими вітрами, довговусе обличчя, опасисту, кремезну поставу у вишиваній сорочці і в сандалях на босу ногу.

Йдучи до нас, тато ледве помітно „загрибав” лівою паралізованою ногою.

— Ну, живо мені... раз-два, по-козацькому: у „Великий сад” їдемо!

Ми, хлопчаки, покинувши гарбичку, на якій, по черзі керуючи дишель ногами, спускалися по крутому схилу, мчали, тупочучи босими п'ятами, в кімнати переодягатись у жупани.

Убравшись у „геройські шати”, але просто-волосі й босі, ми прожогом вибігали на подвір'я, де біля возівні кучер Костя, не поспішаючи, запрягав у любимий татів фургончик стареньких вахлячків Ваську й Мишку, співучасників усіх наших витівок та пригод, забав, пустощів та витребеньок поза мурами садиби. Ці гнідки були й запряжними й верховими кінями, а також — в'ючаками. Без ремства, покійно, вони терпіли всі наші хлопчачі примхи і ніколи не виявляли ворожих почуттів чи незадоволення за наші забаганки...

Оглянувши безмежні степи України, аж ген до Чорного моря, зазирнувши в глибину балок та яруг, — сонце схилялось вже до обрію, переставши розпалювати своїм жажким промінням землю. Небо було чисте, без хмаринки. Окрай його блакитно-лазоревої бані з трьох сторін упиралися в зелене тло степу, а на сході — в забузькі плавні.

Вітрець, який гуляв вдень по степових обширах, — стих і жайвороняча пісня розсипалася дзвіночками в повітрі.

Як тільки Костя залріг коників і, сівши бочком на передок, виїхав з возівні на подвір'я,

наша барвиста юрба кидалась на візок та, з мавпячою чіпкістю, здобувала його штурмом.

На містку, перед під'їздом, чекав нас тато. Запаливши дві папіроски й давши одну Кості, сам сідав на візок, брав у Кості віжки, а потім злегка хльоснувши батіжком по повітрю, спонукав коників рушати в дорогу.

Васька й Мишка, покиваючи сонними головами, тюпачком прямували до „городських воріт”, з гуркотом минали їх, звертали на дорогу у „Великий сад”, що стелилась ліворуч.

Заповнивши весь висаг фургончика, загнавши слабших на задок, де жажливо трясло, ми горлали козацькі пісні, силкуючись надати нашим курчачим голоскам басову поважність:

Гей, не дивуйтесь, добрії люди,
Що на Україні постало, —
Там за Дашевим, під Сорокою
Множество ляхів пропало!..

Зривались від тряски голоски, від напруження витріщувались очі, а степова луна розносила по всіх усюдах старовинну пісню, вивчену від тата. Сам він, помахуючи батіжком, задумано поглядав вперед, ледве чутно вторуючи.

Так повз гарман, аж до Очаківського шляху, ми їхали тюпцем по ледве помітному підйому, а, минувши шлях, по ледве помітному схилу, спускались до воріт „Великого саду”, що зеленів на захід від Богданівської економії на відстані версти від неї.

Коники, яких підганяли орчики візка, що накочувався на схилі, — гальм у нас у степу не вживали, — бігли вже справжнім клусом з хамутами на вухах, й хвацько в'їзджали в сад.

Коли була пора дозрівання овочів, тато їхав прямо по садовій дорозі, зупинявся біля абрикосів, слив, вишень, черешень, яблунь, броскв — залежно від сезону, і посилав нас „на лови”.

В одну мить, як ті макаки, ми виборсувалися на гіллясті дерева, трясли віті, зривали плоди і, набравши їх у візок, простували далі до дубів.

* Український історик, етнограф, автор опери „Катерина” до слів Тараса Шевченка.

Якщо овочі ще не дозріли або якщо була пора винограду, то від воріт ми звертали ліворуч, наближаючись до ставка, потім — праворуч, з'їхавши по досить крутому схилу до плавень й ставка і, по ледь-ледь помітній дорозі, порослій високою, соковитою травою, їхали або до винограднику, або до дубів.

Там, коло підніжжя вікових дерев, тато зви чайно й зупинявся, розпрягав гнідків і, не стринувши навіть, пускав їх пастися.

Як сьогодні бачу милих чорногривих гнідків на зеленому килимі плавневої луки; схиливши розгнуздані морди, переходячи з місця на місце, вони короткими ривками „спасали” траву, повсякчас підіймаючи голови й до чогось прислухаючись. А наївшись вдосталь, — валялися, кумедно дригаючи ногами чи, заїржавши, з спиритністю стригунців, знечев'я починали фидатися та, розпушивши хвости, ганятися один за другим...

Стародавні, величні дуби, зелені велети! За своє довге, довге життя, чого тільки ви не бачили, чого тільки не наслухались. Бачили ви ординців-татар, бусурманів-турків; кланялися ви своїм верховіттям славним нашим предкам запорожцям та городовим козакам Гетьманщини. В холодку вашого шумнолистого розгілля не один раз, мабуть, зупинялись перепочити їх кінні ватаги; не один раз, у нічній п'їтмі, на ваших стовбурах, покритих зморшкуватою корою, мигтіли відблиски вогнищ.

Шістсот літ — казкова давнина, минувшина далека!

За княжих часів хтось побував тут, хтось посадив вас для чогось, і молодими деревцями, закоренівши у вогкому чорноземному ґрунті, ви вже тоді пишалися юною красою.

А пізніше дивились ви на валки чумаків, на царгородські каравани.

„Турецька криниця”, в двадцяти кроках від вас, Бог знає ким і коли викопана, багатьох рятувала від палкої спраги, підбадьорювала своєю студеною водою зморених людей, коней, волів та верблюдів, вабила до себе тих, хто блукав по дикому полю.

Як порятований маяк серед пустельного моря, ви багатьом показували путь своїм верхів'ям, виводили з глухомані безкраїх степів.

(Закінчення буде)

Панько Незабудько

ПОСІДУХИ В ДІЯСПОРІ (Фейлетон)

Хто з нас не пригадує собі наших посідух, чи пак перекупок, які на ярмарках торгували всякою всячиною: овочами, городиною, грибами, яйцями... Славилась вони не лише тим, що жваво торгували, а й своїми гострими язиками. Не треба було їм лізти за словами в кишеню, вони були завжди напоготові.

У нашому містечку перед Другою світовою війною жила перекупка, яку називали Марцініха. Це була справжня ходяча енциклопедія всякого роду нецензурних слів. По-вуличному її дражнили Демократка, бо вона, не розуміючи слова демократія, страшенно ним надуживала. Бувало, вступивши у сварку з іншими перекупками чи батярами, кричала:

— А ти стули свої дурний, брудний писок, бо як здемокрачу тебе, то ті рідная мамуня не впізнає! Розчихвоцу ты, як святий Міхал чорта!...

Одного разу в її сусідки, старої Кулясихи, малий злодійчук Антек поцупив яблуко, але не встиг утекти бо Марцініха зловила його за ковнір сорочки і, давши кілька ляпасів по тому місці, що на ньому сідається, почала кричати так, що мало не цілий ярмарок збігся:

— Ах, ти злодієня нечесане! Вошивцю невмишаний! Дивіться, людоньки! Таке дохле, смарка-те, а вже ось яблуко здемократив! А щоб тебе холера ясна так здемократила!!! Батяре один! Щоб тобі руки покрутило!...

І по спині його, по спині!

Бідолашний злодійчук, коли вирвався з її рук, дременує, наче засць, поміж возами аж закурилось за ним. Чи та научка відвернула його від дальших подвигів на злодійських манівцях — не знаю, але напевно десятому наказав, щоб не падався в руки Марцініхи.

Ота перекупка Марцініха (хай їй здорово гикнеться на тому світі) завжди приходиться мені на думку, коли читаю полемічні статті в нашій пресі, а особливо в тій, яка, на думку декого, викупила всі патенти на демократизм. Читаючи такі речі, приходжу до висновку, що наші посідухи-перекупки не перевелися й на еміграції. Різниця між нашими колишніми посідухами та еміграційними лише та, що перші не чіплялися ніколи по-

рядних людей, а лише злідів та вуличних збиточників, натомість еміграційні часто ні сіло, ні впадо чіпляються порядних людей.

Сидить собі отака посідуха-газета, наприклад, у Чикаго, і продає свій незavidний крам, і коли товар не йде, тоді лайкою надолужує. А вміє лаятись, нівроку: і вздовж, і впоперек, і навхрест. Покійна Марціниха напевно позаздрила б їй. І не диво, бо посідуха ця високовчена, ще й з докторським дипломом. А чіпляється вона не якогось там громадського неробу, філістера, доробкевича, хруня, нечитайла чи московського імперіяліста або нашого лакузу лаптьолиза, а порядної під кожним оглядом людини, визначного політичного діяча. Замість моральної піддержки людині, яка себе всеціло віддала на службу Батьківщині, чи конструктивної критики, посідуха вдається до найвишуканіших вуличних епітетів, до очорнювання й наклепів.

Або зайдіть у Вінніпег, то зразу натрапите там на другу посідуху. Старенька вже, підтоптана, але лайлива — мамо рідна! А мудра яка! Здається їй, що вона всі розуми поїла. Навчає всіх, що, мовляв, робіть так, а не так. Кожного націоналіста за ворога гіршого від московсько-большевицького посіпаку вважає. Не минає нагоди, щоб не переїхатись по небіжчикові Донцову, неначе він винен у тому, що серед нас ще й досі сила-силенна московської гязі водиться.

Завітаєте до славної Нью-Йоркської Метрополі і там на посідуху натрапите і наслухаєтесь від неї всякої всячини, що аж вуха вам попухнуть. Хирлява ця посідуха, маленька, бідненька, але рота має щонайменше на чотирьох наших старокрайових посідух. Лає бандерівців, мельниківців, католиків, православних. Одним словом: універсальна посідуха.

Прийдіть до Нового Ульму в Баварії — і там посідуха наша є. Не абияка, а кобиляцька. Натура буйна, загониста. До лайки завжди готова. Страшно ненавидить націоналістів і вину за горе українського народу приписує тільки націоналістам, а гробокопательів української держави гльорифікує по самі нікуди. Відносно справжнього ворога — ліберально-реалітетна.

Є ще далеко більше в нашій діяспорі отих посідух, але думаю, що вистачить і цих чотирьох.

Отакі то наші еміграційні посідухи!

БІЛЬШЕ ЖЕРТВ НА ШЛЯХАХ, ЯК У ВІЙНАХ

Від 1900-го до 1976-го року понад 2.100.000 американців згинуло внаслідок нещасливих випадків на дорогах ЗСА — майже вдвоє більше, як число всіх жертв воєн від часу заснування цієї держави.

Від 1775-го до 1975-го року, згідно з даними Крайової Ради Безпеки, число жертв воєн становило кругло 1.156.000 осіб. З цієї кількості 649.534 згинули на полях боїв і кругло 506.400 померло від хвороб, нещасливих випадків та інших причин пов'язаних з війнами.

(„Гомін України”)

ВЕЛНКОДНЯ ПИСАНКА ООЧСУ, 1977 РОКУ

(Закінчення)

ВІДДІЛ ЧИСЛО 12 ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

Збірник: Ярослав Іваницький; Збіркова листа ч.52.

По 10 дол. — І. Шутляк, Іван Цьолко; по 5 дол. — о. Антоній Борса, Я. Іваницький, Іван Пелех; по 2 дол. — В. Семчєсин, А. Струк, М. Голькевич, Я. Бкас, Я. Надевич, Доріс Рокочак, Павло Голькевич, Микола Петришин.

Збірник: Григорій Бура; Збіркова листа ч. 53.

По 20 дол. — Михайло Пилипчак; по 15 дол. — Іван Ведмідь; по 10 дол. — Осипа Ясєновська, Юліян Кріль, М. Дзядів, І. Батюк, Петро і Олена Ващинський, Петро Вох; по 5 дол. — Іван Бура, Іван Вішка, Григорій Бура, Михайло Вітер, Гриць Іланів, Микола Кашуба, Федьо Бура, Стефан Вовкун, нечіткий підпис, др. Новаківський, Янко, Зарічний; по 3 дол. — І. Шавук; по 2 дол. — Микола Матейко, Романів, Василь Іваник, М. Жук, Северен, Ярпога; по 1 дол. — Т. Кахнич, Вілоус, Чепінь.

Збірник: М. Шеремета; Збіркова листа ч. 54.

По 25 дол. — Ковальчин і Раславський; по 15 дол. — В. Сохан, Уляна Дячук; по 10 дол. — Дмитро Вох, Стефан Миколишин, Микола Шеремета, Евстахій Елньовський, Зиман, А. Благодка, С. Мельник; по 5 дол. — Василь Бойко, П. Куца, Галина Гаврилюк, М. Гайдук, Петро Джирджоря, П. Фарбанець, С. Кметь; по 3 дол. — О. Блетен; по 2 дол. — Франц Колодій, пані Коць, Степан Островський; по 1 дол. — Боднар.

Збірник: Антін Шубак; Збіркова листа ч. 55.

По 10 дол. — Антін Шубак, Григорій Лосянович, др. Ігор Бачинський; по 5 дол. — Богдан Шубак, Євгенія Рубчак, Павло Пришляк, Володимир Білик; по 3 дол. — Петро Левко.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 14 БАЛТИМОР, МД.

Збірник: Володимир Стельмах; **Збіркова листа** ч. 56.

По 3 дол. — Микола Яремко; по 2 дол. — Володимир Стельмах, Іван Корнафель, Степан Стецник, Василь Олексюк.

Збірник: С. Івашко; **Збіркова листа** ч. 57.

По 5 дол. — С. Івашко; по 3 дол. — К. Бабяк, М. Турик; по 2 дол. — В. Верний, П. Верний, А. Чорний, Т. Войтович, Б. Мацук.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 15 АМСТЕРДАМ, Н. Н.

Збірник: Осип Пащак; **Збіркова листа** ч. 60.

По 25 дол. — Відділ ОЖ ОЧСУ; по 5 дол. — Осип Пащак, Леся Талмич, Богдан Наугольник, Іван Коваль, Мирон Свідерський; по 2 дол. — Кость Бішко, Семен Когут, Іван Пилипів, Іван Фурда, Роман Бабала; по 1 дол. — Іван Желяско.

Збірник: Дмитро Хорват; **Збіркова листа** ч. 62.

По 5 дол. — Василь Коцур, Іван Жеребинський, Василь Роман, Роман Гарасимяк, Стефан Данусяр, Текля Гаврилюк; по 2,50 дол. — Дмитро Хорват, Ярослав Хорват; по 2 дол. — Михайло Романишин, Микола Філь, Якоб Спіак, Василь Жовнір, Михайло Соско, Іван Дмитрик, Стефан Коновальчук, Іван Удич, Василь Клим, Дмитро Хорва; по 1 дол. — Василь Боднар.

Збірник: Василь Левицький; **Збіркова листа** ч. 63.

По 10 дол. — Іван Романишин; по 5 дол. — Василь Левицький, Григорій Кушнір, М. Крушельницький, М. Павлів, Іван Мандро, Степан Гарбач, Іван Куфель, Осип Попович, Михайло Савків, Михайло Грещак, Данило Шандиба, Михайло Кухар; по 2 дол. — С. Мочульський, Я. Т. Кушнір, Михайло Сенета, Микола Філь, Василь Колодій, Василь Кошикар, Іван Крушельницький; по 1 дол. — Іван Белина, Григорій Нагумик.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 16 БАЙОН, Н. ДЖ.

Збірник: Микола Пукас; **Збіркова листа** ч. 64.

По 10 дол. — Степан Домарецький; по 5 дол. — Микола Пукас, Сірій Зиновій, Василь Фесьо, Василь Вінтонів, Іван Свищук, Василь Воронкевич, Теодор Дубей, Андрій Дубей, Володимир Сірій, Мирон Кушнір; по 2 дол. — Петро Пахольчук, Мирон Білик, Василь Петрінчик, Дмитро Чиж, Михайло Шкадин, Марко Солонинка, Марійка Фесьо, Микола Шишка; по 1 дол. — Степан Готра, Іван Шкапак.

Збірник: Микола Пукас; **Збіркова листа** ч. 65.

По 50 дол. — Евстахій Равриш; по 5 дол. — Василь Шклярський, Михайло Голубець, Шеремета Ярослав, Михайло Андрусин, Мирон Сірій, Михайло Дилетчук, Степан Зелінський, Іван Ванько, Василь Фесьо мол.; по 3 дол. — Іван Петрінчик, Григорій Божик; по 2 дол. — Василь Кічула, Михайло Філіпе, Микола Дворський, Василь Грушко; по 1 дол. — Михайло Зарічний.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 17 ВАШІНГТОН, Д. С.

Збірник: Микола Кормелюк; **Збіркова листа** ч. 67.

По 10 дол. — Микола Кормелюк, Юстин Івасечко, Роман Петренко; по 5 дол. — Богдан Скасків.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 19 МІННЕАПОЛІС, МІН.

Збірник: Володимир Сас; **Збіркова листа** ч. 71.

По 5 дол. — Переяславець Павло, Ярослав Карпак, Володимир Сас, Володимир Лісович, Іван Машталір, Анатоль Гновий, Стефан Тринка, Петро Ванаш, Юрій Некефорук, Еуген Карпак, Микита Муха, Смід Семен, Василь Микуляк, Андрій Чірай, Антін Загородний, Дмитро Мандибур, Михайло Іваськевич, Володимир Яблонський, Юрко Вдовичин, Михайло Яворський, Стефан Кучварський.

Збірник: Володимир Сас; **Збіркова листа** ч. 72.

По 3 дол. — Петро Пишко, Василь Амброзяк, Михайло Вовчик, Іван Максимків; по 2 дол. — Андрій Жучок, Мирон Крамарчук, Іван Максимів.

Збірник: Володимир Сас; **Збіркова листа** ч. 73.

По 5 дол. — Юрій Фінделюк, Василь Павлюк, Василь Крамарчук, Гр. Вавелко, Василь Острушко, Михайло Кравець, Татьяна Кравець, Ярослав Підгайний, Павло Микуляк, Максим Амброзяк, Михайло Чемерис, Осип Покотило, Еуген Наливайко, К. Сольчаник, Василь Домбровський.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 20 АЛЛЕНТАВН, ПЕН.

Збіркова листа, ч. 76.

По 5 дол. — І. Федорак, І. Стасів, М. Іванів, Михайло Путько, Іван Флуп, Дмитро Гудз; по 3 дол. — І. Ганич; по 2 дол. — Є. Страт.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 21 ПІТСБУРГ, ПЕН.

Збіркова листа, ч. 77.

По 5 дол. — Степан Зорій, Петро Радь; по 2 дол. — Ярослав Зорій, Іван Когут, Михайло Міщук, Іван Отчич, Михайло Зелюнка; по 1 дол. — Фред Фрейм, Біл Стеді, Петро Каламон, Дмитро Соломчак.

Збіркова листа, ч. 78.

По 5 дол. — Володимир Коваль, П. Глушковська, М. Полатанко, Кумчак Янів, М. Олійник, Павло Яцишин, Василь Бобик, Стефанія Голубяк, Андрій Глушко, Іван Щадий, Роман Іванишин; по 3 дол. — Василь Стець; по 2 дол. Петро Годованець, Н. Германський, В. Бобурепак, Григорій Смолич.

Збіркова листа, ч. 80.

По 5 дол. — Андрій Глушко, Павло Назаревич.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 22 БАФАЛО, Н. Й.

Збірники: Ярослава Петрівська, Анна Крупа; **Збіркова листа ч. 81.**

По 5 дол. — Г. Крупа, Ярослава Петрівська, Анна Телюк; по 3 дол. — Г. Паліш, М. Макогін; по 2 дол. — П. Бурда, Петро Цигипка, Орися Костик, Саварин Паліш, Юрко Крупа, Зеня Сарахлан, С. Головата, О. Попадин; по 1 дол. — Григорій Сарахман.

Збірники: Марія Михаськів; Збіркова листа ч. 83.

По 5 дол. — Г. Михаськів, Б. Мороз, Притула, Орест Притула, Р. Багнюк, Мидольчук, С. Дашкевич, А. Врубель, А. Швець, М. Бурківський; по 3 дол. — М. Морозевич; по 2 дол. — І. Галабут, С. Комен; по 7 дол. — Друзі доповнили листу.

Збірники: Марія Михаськів; Збіркова листа ч. 84.

По 10 дол. — Євген Луковський; по 5 дол. — Н. Бендина, М. Мандзій, М. Петришин, Микола Іванович, Іван Капраль, Мосінчук, М. Юрків, І. Горбачук, В. Шарван, Й. Кочут, Ю. Андрушків, Анна Дроздовська, Я. Сідлярчук, М. Паславський; по 3 дол. — Б. Юрків; по 2 дол. — П. Тиховський, Йоник, С. Горбанюк; по 1 дол. — Петришин, Петро Турик, О. Зелінський.

Збірники: Марія Михаськів, М. Притула; Збіркова листа ч. 85.

По 10 дол. — Михайло Сташків; по 5 дол. — Рузя Середюк, Михайло Бельмега, М. Михальчук, С. Вуйцік, Р. Конотопський, Іван Чинчик, Михайло Лисак, Дмитро Пітолай, Василь Дроздовський, М. Івахів, І. Кордупель, М. Жоцай, Антон Вішка, Е. Романишин, М. Артимович, М. Тушницький, П. Плотиця, У. Мелт; по 3 дол. — Дмитро Баранецький, М. Палцан; по 2 дол. — Д. Прінь.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 23 ПЕРТ АМБОН, Н. Д.

Збірники: Петро Стахів; Збіркова листа ч. 86.

По 15 дол. — В. Гладич, Е. Арестович; по 10 дол.

— М. Тулис, А. Мидянка, П. Стахів; по 5 дол. — Б. Левицький, М. Стрілка, С. Лагола, Е. Науменко, Ю. Карач, Р. Амбровевич, М. Лишик, о. С. Сулик.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 24 ЧКАГО — ПВДЕНЬ, ІЛ.

Збірники: В. Кушнір; Збіркова листа ч. 88.

По 5 дол. — В. Кушнір, С. Пилипчак, О. Галан, І. Фецуляк, І. Петруцак, І. Салацький, Г. Дронь, Е. Мандзій; по 3 дол. — п. Войчук; по 2 дол. — І. Жеребний, Е. Розщобюк, І. Шатинський, І. Чехар, П. Павленко, Д. Д. Пукас, Г. Чомко, Й. Бурдяк, Ю. Бурдяк, І. Логаль, А. Бурдяк; по 1 дол. — І. Подлецький, С. Окрух.

Збірники: В. Кушнір; Збіркова листа ч. 89.

По 10 дол. — ОЖ ОЧСУ Геммонд; по 5 дол. — М. Пилипчак, М. Семків, М. Мандзій; по 3 дол. — І. Остап, С. Возняк, Б. Возняк, І. Пришляк; по 2 дол. — В. Когут, Грод, Д. Лешко, о. В. Возняк, В. Коник, І. Юсько, М. Остап, С. Семків, Д. Воляник; по 1 дол. — Г. Коник, І. Матвійчук, М. Шнайдер, І. Жовнір, М. Воробель.

Збірники: О. Куц; Збіркова листа ч. 90.

По 10 дол. — др. І. Кодельський, О. Куц, Л. Снятинський, С. Павлинський, др. Р. Филипович; по 5 дол. — А. М. Гайдук, І. Ярка, Л. Мізь, А. Турко, М. Логай, О. Кококлюс, О. Ярема, Б. Боднарук; по 2 дол. — М. Дорожинська, Д. Шкірпан.

Збірники: М. Білецький; Збіркова листа ч. 91.

По 5 дол. — М. Білецький, П. Процик, С. Мединський, о. В. Возняк, М. Стахів; по 1 дол. — В. Ш.

Збірники: Іван Хомик; Збіркова листа ч. 92.

По 10 дол. — І. Хомик; по 5 дол. — Т. Чурма; по 3 дол. — М. Сало; по 2 дол. — П. Ткачук, І. Чупа, П. Козіль, Й. Старчак, Д. Гулич, В. Матичак, М. Орищук, В. Мельник, М. Багрійчук, М. Михайлишин, П. Ханас, В. Кізняк, І. Делян, М. Кривачук; по 1 дол. — Мельничин, В. Брицький, В. Мацько, М. Ящук.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 25 РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Збірники: Антоніна Крупа; Збіркова листа ч. 93.

По 5 дол. — Петро і Катерина Балко, Богдан Матійчук, Анна Буцерка, Омелян Юрчинський; по 3 дол. — Семен Королишин; по 2 дол. — Антоніна Крупа, Люба Юзків, Зіна Гудзувата, Роман Д. Анна Чернецька, М. Кузьма; по 1 дол. — Петро Олійник, Анатолій Макогін, П. Бойко, Антін Ковальчук, Володимир Шурин, Марія Попович, Анна

Бурлака, Іван Ріонка, Марійка Чолач, Надя Гудзелак, Магдалина Легун.

Збіркова листа, ч. 94.

По 5 дол. — Олена Лилик, П. Борис, С. П., М. Пилак, Л. Балко, П. Стадник, Петро і Анна Білоус; по 2 дол. М. Дністрян.

Збірник: П. Бездух; Збіркова листа ч. 95.

По 10 дол. Д. Пилипець; по 5 дол. — П. Бездух, др. Іван К., др. В. Мотика, В. Будзьяк, М. Лесів, А. Повх, М. Білозір, І. Костів, І. Шурина, О. Турило, О. Кушнір, В. Гладун; по 3 дол. — В. Бездух, С. Ольшинський, С. Ігнатюк; по 2 дол. — А. Фалат, Г. Білан, І. Луговський, О. Соробель, Я. Фецишин, І. Мойсей, С. Кобасовський, Т. Лесик, Г. Гайдучок, І. Тороус, В. Васин, М. Снігур; по 1 дол. — В. Кругляр.

Збірник: В. Базюк; Збіркова листа ч. 96.

По 5 дол. — В. Гулкевич, В. Базюк, Р. Левицький, П. Яковина, Віктор Галуєкі, Михайло Вовкович, Микола Литвинець; по 3 дол. — Анна Шевчук; по 2 дол. — С. Сипняк, І. Лучканич, М. Мацяк, Юхим Михайльонка, Теодор Кубарич; по 1 дол. — Василь Позняк.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 26 СПРАКЮЗН, Н. Н.

Збірник: Микола Годжак; Збіркова листа ч. 98.

По 5 дол. — Микола Годжак, Михайло Когут, Ярослав Трач, Михайло Зарічний, Микола Королишин, Олекса Минько, Олекса Шевчук, Василь Жмур, Орест Грицик; по 4 дол. — Іван Бурак; по 3 дол. — Василь Будзьяк, Степан Новий, Роман Шуль; по 2 дол. — Володимир Куспіш, Теодор Мельник, Зенон Євчук, Михайло Косяк, Осип Гриців, Василь Лазарів, Ілько Мазурик, Іван Кіцак, Осип Глива, Василь Гузиляр, Михайло Адамчак, Володимир Шуль, Леонід Ємець, Степан Дунік, Степан Луцак, Микола Тишків, Михайло Бабецький, Степан Кочан, Франко Стрелець, Василь Луцак, Мирон Ткач, Павло Гриник, Зенон Бандерський, Олександра Константинов, Василь Лебідь, Ярослав Гайдук, Михайло Качмар, Іван Козуб, Дмитро Винарчук.

Збірник: Микола Семанишин; Збіркова листа ч. 99.

По 10 дол. — Микола Семанишин; по 5 дол. — Іван Волошин, Павло Ткач, Константин Бусько, Михайло Бартошик.

Збірник: Ілько Мигдаль; Збіркова листа ч. 100.

По 10 дол. — Павло Карпишин, Микола Павлів; по 5 дол. — Павло Пічкур, Омелян Єній, Ілько

Мигдаль, Іван Шушняк, Стефан Рикуняк, Стефан Грицик, Гриць Пікулецький, Маріян Когут, Тарас Павлів, Василь Фенцор, Петро Луцишин, Василь Жабич, Роман Данилюк, Василь Матійчин, Володимир Мельничук, Микола Маркопольський, Роман Івахів; по 3 дол. — Іван Ковальчук, Микола Прокуренко, Микола Куртяник, Гриць Сьвінціцький, Володимир Ільчишин, Микола Фарботник; по 2 дол. — Тимко Шоробура, Петро Олива, Петро Лиховід, Володимир Спісак, Іван Щербаневич, Іван Голь; по 1 дол. — Іван Тимчій, Михайло Гречко.

Збірник: Микола Годжак; Збіркова листа ч. 101.

По 5 дол. — др. Олександр Гудзьяк; по 3 дол. — Іван Парколап; по 2 дол. — Степан Купровський, Петро Адамовський, Теодор Бонтабик, Іван Пиндус, Михайло Руцак, Михайло Вовк, Василь Петрів, Володимир Новий, Василь Перун, Василь Майовський, Володимир Бугай, Антін Бусько, Микола Голь, Олекса Бриндзя, Іван Гопачило, Іван Дитюк, Євстахій Машталір, Михайло Якимів; по 1 дол. — Зеновій Гайдук.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 29 ЛОРЕНН, ОГАНО.

Збірник: Яків Рудяк; Збіркова листа ч. 104.

По 5 дол. — Яків Рудяк, Григорій Черкас, Осип Кришталь, Осип Дрогомирецький, Віктор Купеняк; по 3 дол. — Василь Ц. (нечітке прізвище), Стефан Шуль; по 2 дол. — Микола Турчинський, Євген Пакуш, В. Горський; по 1 дол. — Володимир Безбацький, Дмитро Росьтук, Зеновій Княгеницький.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 31 ПАЛЕТАНН, ІЛЛ.

Збірник: Іван Коцко; Збіркова листа ч. 108.

По 10 дол. — Євген Волонєць, Іван Коцко, М. Яворський; по 5 дол. — Ярослав Мандзій, Я. Шевчук, О. Васьків, П. В., І. Кикіш, І. Яремій, А. Сидорович, В. Одарченко, В. Брагар, М. Середа, Я. Сидоренко, М. Куцак, В. Кусик, А. Мороко, Ярослав Перун, М. Гнитка, С. Григорків, М. Которинський.

Збірник: Іван Коцко; Збіркова листа ч. 109.

По 10 дол. — Я. Олровський; по 5 дол. — Петро Гасюк, Прокоп С., Петро Шевчик, Павло Мазар, Григорій Сачик, В. Курпіта, М. Добровольський, Іван Бойко; по 2 дол. — М. Якимів.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 32 ОМАГА, НЕБРАСКА.

Збірник: Михайло Гошуляр; Збіркова листа ч. 111.

По 10 дол. — Михайло Воробець; по 5 дол. — Андрій Семашчин, Михайло Гошуляр, Олекса Продивус, Михайло Депа, Михайло Лобур, Петро Ку-

льчак, Михайло Дашко; по 2 дол. — Петро Гаврилюк, Павло Труш, Максим Кропива, Михайло Ярош, Галенда, Зиновій Раніховецький, Матвій Проць, Іван Воробець, Стефан Банач; по 1 дол. — Павло Ващчишин, П. Клачинський, Дмитро Грисьо, Д. Віток.

Збірщик: Михайло Гошуляк; Збіркова листа ч. 112.

По 5 дол. — Григорій Дмитрів, Семен Більбич, Роман Шелевич; по 2 дол. — Василь Кульчак, Василь Небесняк, Михайло Бутим, Йосиф Чляшчин, Микола Вчук; по 1 дол. — Теодор Ткач, Стефан Гоцій, Лешновський.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 33 НЮ БРОНСВІК, Н. ДЖ.

Збіркова листа, ч. 113.

По 20 дол. — М. Бойчук; по 5 дол. — Я. Івахів, Д. Рохман, М. Хомут; по 2 дол. — А. Гончарів, М. Мастний.

Збіркова листа, ч. 114.

По 5 дол. — Василь Матіїв, М. Захарко; по 2 дол. — нечіткий підпис, Іван П.; по 1 дол. — нечіткий підпис.

Збіркова листа, ч. 115.

По 5 дол. — Василь Хомут, Григорій Добуш, Володимир Цяпа; по 3 дол. — П. Погбінський, Дем'ян нечітке прізвище, Богдан Котис; по 2 дол. — Михайло Луцик, Франко Літовінський, А. Якубович, Д. Демадис, В. Колтовина; по 1 дол. — Г. Павлик, А. Кручак, Ю. Лучишин, М. Білас, М. Яворський, І. Підгайний, Панкевич.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 34 ЧЕСТЕР, ПЕН.

Збірщик: В. Крамар; Збіркова листа ч. 116.

По 5 дол. — А. Забродський, В. Крамар, В. Сич, А. Коменданчук, Володимир Лесик; по 3 дол. — А. Качмар; по 2 дол. — Й. Чернець, В. Ковальчук, І. Давид, С. Мазур, І. Мічол, І. Фідак, В. Аликсандир; по 1 дол. М. Марчишин, Бандерський, В. Біянський, Є. Маршалок, М. Янчак, М. Кухта, М. Братів, О. Венчак.

Збірщик: В. Крамар; Збіркова листа ч. 117.

По 5 дол. — В. Пастушок, Д. Кучера, В. Корчинський, Д. Малошович, Л. Коцюба, І. Маковський; по 3 дол. — Петро Роізняк, Євген Цехановський, Ігор Смолій, М. Максимик, В. Волянський; по 2 дол. — А. Коротко, Олекса Злупко, Ярослав Клюка, А. Д. Сальчанин, Петро Гладаш, С. Пастушак, С. Рудницька; по 1 дол. — В. Башта, М. Возьний, К. Надіс.

Збірщик: В. Крамар; Збіркова листа ч. 118.

По 5 дол. — М. Ліскович, А. Кірула, Григорій Ціхановський, Т. Шлак, І. Кічула; по 2 дол. — С. Бізняк; по 1 дол. — П. Шабатура.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 35 АСТОРІЯ, Н. Й.

Збірщик: Іван Віток; Збіркова листа ч. 119.

По 5 дол. — Іван Віток, Семен Костів, Мирослав Микитів, С. Загнійний, Володимир Нестерчук, О. Коваль, Петро Шпінга, Василь Піх, М. Дчавук, Петро Малькут, Теодор Бойко, Теодор Воробець; по 3 дол. — Володимир Савчак; по 2 дол. — М. Дмитерко, Василь Мочара, Я. Ганова; по 1 дол. — Іван Міске, Голота Володимир, Александер Кузишин, Стефанія Тур, Михайло Чвіль, Йосиф Серафин, Євген Балинда, Йосиф Баранкевич.

Збірщик: Іван Віток; Збіркова листа ч. 120.

По 10 дол. — Василь Серат, Ярослав Парахоняк; по 5 дол. — Микитич, М. Хоманчук, Р. Хоманчук, Іван Тимчишин, Зоня Пахульська, Павло Галатин.

Збірщик: Василь Наум; Збіркова листа ч. 121.

По 5 дол. — Василь Наум, Михайло Рудик, Михайло Скіра, Ярослав Воловодюк, Юрій Василюк, Мирон Віток, Микола Ривак, Ева Навриско, Я. Плескун, Мирослав Сентий, С. Боднар, Антін Ликтей; по 4 дол. — Д. Соколишин, мр. Іван Керницький; по 3 дол. — Марія Подоляк.

Збірщик: Петро Бурик; Збіркова листа ч. 122.

По 10 дол. — Петро Бурик, Василь Коваль, Іван Черньовський; по 5 дол. — Іван Пасічник.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 37 ЮТИКА, Н. Й.

Збірщик: Ярослав Яцковський; Збіркова листа ч. 123.

По 5 дол. — Михайло Кучера, Ярослава Томич, Ярослав Яцковський; по 2 дол. — Іван Кошикар, Василь Пилипчук, М. Худик, Олекса Дзядик, Володимир Гнатів, Зиновій Боднарчук, Володимир Величко; по 1 дол. — Петро Коник, Марія Смолій, Володимир Драган, І. Федорчак, Іван Чорний.

Збірщик: Михайло Дакус; Збіркова листа ч. 124.

По 5 дол. — Михайло Дакус; по 2 дол. — В. Запаранюк, Микола Худик, Д. Федів, Олекса Дзядик, П. Холявка.

Збірщик: Василь Рабарський; Збіркова листа ч. 125.

По 10 дол. — Володимир Смик; по 5 дол. — Василь Рабарський, Володимир і Марія Івасів, Стефан Мельник, Осип Ліщинський.

**ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСЬКА ШАДНИЧО-ПОЗИЧКОВА СПІЛКА
"ПЕВНІСТЬ" У ЧІКАГО ТА ФІЛІЯ В ПАЛАТАЙН, ІЛЛ.**

платить найвищу дивіденду від ощадностей, а саме:

- 5½% від біжучих шадничих конт,
- 6¼%, 6½%, 6¾%, 7%, 7½% та 7¾% від СЕРТИФІКАТІВ,
залежно від суми та часу, на який вкладається.

- Кожне ШАДНИЧЕ КОНТО є забезпечене ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ ФСЛК — до суми 40.000 доларів.
- Бажаєте купити дім, господарство (фарму), чи площу, зверніться до СПІЛКИ за позицією (мортгеджом), яку одержите на дуже догідних умовах!
КОРИСТАЙТЕ З УСЛУГ, ЯКІ ДАЄ СПІЛКА „ПЕВНІСТЬ“:
  - ОСОБИСТІ ЧЕКИ (ЧЕКОВІ КОНТА) т. зв. „НОВ АКОУНТС“.
  - ПЕНСІЙНІ КОНТА — ІРА та КЮ — на яких зложені гроші відтягається від прибуткового податку.
  - НЕЗАЛЕЖНО ДЕ ЖИВЕТЕ, ШАДІТЬ ПОШТОЮ В „ПЕВНОСТІ“.
  - ВОГНЕТРИВАЛІ ДЕПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ.
  - ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ — ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ.
  - ПЛАЧЕННЯ МІСЬКИХ РАХУНКІВ за воду, газ, електрику та телефон.
  - БЕЗПЛАТНЕ НОТАРІАЛЬНЕ ЗАВІРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ.

За ІНФОРМАЦІЯМИ та ПОРАДАМИ у всіх ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ просимо звертатися особисто, або телефонічно з довір'ям!

Години праці:

Понеділок: 9 — 3 по пол.
Вівторок: 9 — 3 та 6 — 8 веч.
Середа: закрито

Четвер: 9 — 3 по пол.
П'ятниця: 11 — 8 веч.
Субота: 9 — 1 опівдні

932-936 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL. 60622 tel. (312) 772-4500

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2166 PLUM GROVERD. ROLLING MEADOWS, ILL. 60006 TEL. (312) 991-9393

**СТЕНТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
"БУДУЧНІСТЬ"
У ДЕТРОЙТІ**

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДИШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЙНІ ПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5¼% ДИВДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave. 3011 Caniff

Detroit, Mi. 48210 Hamtramck, Mi. 48212

Tel.: 843-5411

**ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ, СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДИШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ, УДІЛЯЄ НАЙДИШЕВШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,

ремонт домів, меблі, пшпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця забезпечене.

Пріймас ощадності і платить 6% дивіденди.

Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення до 2.000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)

FEDERAL CREDIT UNION

301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703

Tel.: 914-965-8560

ВІДДІЛ ЧИСЛО 39 САН ФРАНЦІСКО, КА.**Збірщик: Ярослав Блищак; Збіркова листа ч. 126.**

По 10 дол. — Петро Турчин; по 6 дол. — Ярослав Блищак; по 5 дол. — Іван Поліщук, Микита нечітке прізвище, В. Бибрицький, В. С.; по 3 дол. — Степан Мрозовський, Осип Кладко; по 2 дол. Дмитро Міщанчук.
— Микола Кісь, нечіткий підпис, М. Зубрицький,

ВІДДІЛ ЧИСЛО 40 ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.**Збіркова листа, ч. 128.**

По 10 дол. — Петро Зарицький, О. Карденівський; по 5 дол. — Іван Кіт, Евстахій Цибак, Евстахій Гусак, Стефан Яцусь, Славко Корзенівський, Ярослав Грицак, Петро Стецько, Д. Волошин; по 4 дол. — Михайло Дишо.

ВІДДІЛ 41 БРУКЛІН, Н. Н.**Збірщик: Іван Подусовський; Збіркова листа ч. 131.**

По 10 дол. — Іван Подусовський; по 5 дол. — Ф. Лукянський, Дмитро Досяк, Михайло Вігун, Омелян Рибіцький, Іван Жиружа, Микола Кунька, Теодор Шерег; по 3 дол. — Александер Шупер, Руді Посікіра; по 2 дол. — Теодор Кишеня, Л. Рейнарович, Павло Данилів, Текля Шевчук, Микола Струтацький, Осип Врубель, Андрій Канюка, Іван Осадчук, Андрій Ройовський, В. Коросо; по 1 дол. — Володимир Миллярський, Павло Іваніна, Петро Щерба, Омелян Плечин, Іван Чорній, Дмитро Данилів, Володимир Стефанік, Володимир Ква-сній, Іван Домішович, Віра Яриш.

Збіркова листа, чч. 132 і 133.

По 25 дол. — Іван Макар; по 5 дол. О. Макар, Олекса Волошин; по 2 дол. — М. Мирко, П. Бойцанюк.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 42 ГЕМСТЕД, Н. Н.**Збірщик: Катерина Мицьо; Збіркова листа ч. 135.**

По 10 дол. — Орест Дацків, Христина Леонард; по 5 дол. — Михайло Баран, Мирон Корнага, Петро Незнаний, Петро Бендерський, О. Погорецький, Я. Солтис, Мирон Мицьо; по 3 дол. — Емілян Ільницький; по 2 дол. — Анна Щерба, Ольга Стецька, Роман і Марійка Олинець, Іван Пакош, Іван Козловський, Теодор Барняк.

Збірщик: Марія Якубовська; Збіркова листа ч. 136.

По 5 дол. — Білий, Якубовський, Мамус, Капустянський, Квозка; по 2 дол. — Цьотин, Щерба, Штогрин, Роман Мал; по 1 дол. — Агреба, нечітко написано, Володимир Стець, Вовк, Сидор, Забоків, Заремба, Карчок.

Збірщик: Александра Біла; Збіркова листа ч. 137.

По 5 дол. — П. Шанайда; по 2 дол. — М. Котик, Б. Петрик, Генда; по 1 дол. — М. Ставіська, Коханівський, Пекар, Вишинська, Горинь, Я. Кипець, Петро Стецюк, Анна Бандерська, А. Капустянський, Х. Подолук, Я. Курчак, М. Лисяк, Р. Романюк, С. Кулинич.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 138 РІДІНГ, ПЕН.**Збірщик: Саверин Кілик; Збіркова листа ч. 138.**

По 10 дол. — С. Волянський; по 5 дол. — Саверин Кілик, Стапан Івасечко, Іван Андрусак, П. Смутик, С. Кіцалюк, В. Макара; по 3 дол. — С. Яровецький, С. Павлик, Й. Кілик; по 2 дол. — А. Вовк, І. Теребецький, М. Лучків, М. Кілик; по 1 дол. — М. Герман, Микола Дубик, М. Когут.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 46 МІЛВОКІ, ВІС.**Збіркова листа, ч. 143.**

По 5 дол. — Микола Яремко, Микола Ясінський, Степан Касирук; по 4 дол. — Василь Стефанишин; по 3 дол. — Максим Місюрак, Роман Біляк; по 2 дол. — Стефан Зварич, Григорій Черень, Катерина Касирук, Данило Михайлечко, Володимир Кмез, Михайло Конкольовський, о. др. Іван Олексюк, Константин Павляк; по 1 дол. — Йосиф Баглай, інж. Андрій Гнип, Михайло Кузьмінський, Володимир Козачок, Василь Михалюк, Ірина Ступак, Федір Равлінко, Ксеня Шутко, Дмитро Закалюк, Іван Костюк, Омелян Логуш, інж. Богдан Тишинський; по 0,50 дол. — Степан Гапус.

ВІДДІЛ ЧИСЛО 50 МАЯМІ, ФЛ.**Збіркова листа, ч. 146.**

По 5 дол. — Роман Балабан, М. Курмань, Мирон прізвище нечітке, Микола Кобрин, Т. Волошин, Туменюк, Володимир Трач, А. Угляр, Звигор Гнопко, М. О. Болук, Я. Бродка, Василь Вільчинський, Михайло Андрійович, Іван Струк, Адам Роздольський.

Всім Управам Відділів, Збірщикам і Жертводавцям складає щирю подяку

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ

*****
"VISNYK" — "THE HERALD"
Published by Organization for Defence of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.
Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003.
*****